

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Grafika jako koncept

Bakalářská práce

Autor: **Andrea Mazačová**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Grafická tvorba – multimédia**
Vedoucí práce: **Doc. Jaroslava Severová ak. mal.**

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

Pedagogická fakulta

Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Andrea Mazačová**
Osobní číslo: **P112017**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Grafická tvorba - multimédia**
Název tématu: **Grafika jako koncept**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Grafika jako součást objektu, prostoru, videoartu, knihy.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Seznam odborné literatury:

- **Sturken, Marita a Cartwright, Lisa. Studia vizuální kultury. Portál 2009. ISBN 978-80-7367-556-1**
- **Breton, André. Nadja. F.J.Müller, Praha 1935**

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. Jaroslava Severová

Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Datum zadání bakalářské práce: **27. listopadu 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **12. prosince 2014**

L.S.

Doc. PhDr. Pavel Vacek, Ph.D.
děkan

Mgr. art. Mária Hromadová, ArtD.
vedoucí katedry

V Hradci Králové dne 10. prosince 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem pracovala na své bakalářské práci sama pod vedením doc. Jaroslavy Severové, ak. mal. a uvedla jsem veškeré použité zdroje a literaturu.

V Hradci Králové dne.....

Podpis.....

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat své vedoucí doc. Jaroslavě Severové, ak. mal. za ochotu a pomoc, kterou mi poskytla při tvorbě celé bakalářské práce.

Anotace

MAZAČOVÁ, Andrea. *Grafika jako koncept*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Hradec Králové, 2014. 50 s. Bakalářská práce.

Koncept jako záznam myšlenky a pocitu. Cílem bylo udržet vztah mezi konceptem a objektem. Tímto objektem myslím autorskou knihu. Vtahuji diváka do prostoru, kde mu nabízím možnost dotvořit kresbu, a hledat nové a jiné významy. Přeji si jeho spolupráci, počítám s jeho invencí. Surrealismus byl inspirací pro mé automatické kreslení. V práci popisuji celý proces vznikání knihy.

Klíčová slova:

Kresba, základ grafiky, autorská kniha, kniha, surrealismus, koncept.

Annotation

MAZAČOVÁ, Andrea. *Graphic Art and Concept*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2014. 50 pp. Bachelor Degree Thesis.

Concept, considered as a record of the idea and feeling. The aim was to keep the relationship between the concept and the object, the meaning the writer's book. The thesis takes the viewer into the space where it offers the possibility to finish the drawing and book for pen and other meanings. The thesis moreover desires the cooperation and invention. The inspiration for my automatic drawing was surrealism. Finally, the thesis descnees the whole process of creating the book.

Key words:

Drawing, basis of graphic, writer's book, book, surrealism, concept.

Obsah

Úvod	9
1 Kniha	10
1.1 Autorská kniha	10
1.2 Kniha	10
1.3 Knižní design a vazba knih	11
1.4 Papír	12
1.4.1 Historie papíru	12
1.4.2 Předchůdci papíru	13
1.4.3 Výroba papíru	13
1.4.4 Druhy papíru a kartónu a zvláštní druhy papíru	14
1.5 Časová osa v kresbě ilustrací	15
1.6 Kresba jako ilustrace	16
1.7 Symbolika barev	17
1.8 Barva jako vizuální prostředek	18
1.9 Návrhy	19
1.10 Kresba ilustrací v technikách	20
2 Surrealismus	23
2.1 Předchůdce surrealismu Paul Klee	23
2.2 Počátky Surrealismu	24
2.3 Surrealismus v Čechách	26
3 Vizualizace vlastních prací	28
3.1 Výběr tématu a inspirací	28
3.2 Hlubší význam a vysvětlení záměru kreseb	29
3.3 Ilustrátoři, kteří mě inspirovali	30
3.4 Realizace kreseb	32
Závěr	33
Seznam použité literatury	34
Seznam obrázků	38

Úvod

Koncepty jsou jakési první úvahy, začátky návrhů. Je to idea, která nás dále vede. Je to první představa, jak bude naše práce vypadat. My ji však ještě na základě jiných okolností můžeme dále dotvářet. Vybrala jsem si téma Grafika jako koncept a svou práci zaměřuji na kresby, které chtějí být konfrontovány s myšlenkou a pocitem diváka. Tvoří základ autorské knihy, která nabízí volné stránky divákům, počítá s jejich účastí.

Ve své práci vycházím z toho, že základem grafiky je kresba, která může být osobní zprávou nabídnutou ostatním ve formě knihy. V části teoretické je rozčleněna do tří základních kapitol. V první kapitole se zabírám důležitým materiálem pro kresbu a knihu, a tím je papír. Věnuji se také druhům papíru. Zmiňuji zde jeho výrobu, předchůdce a vznik. Dále jsem pokračovala historií knihy, která patří k samotnému vývoji knižních ilustrací doplňující text. Postupně se dostávám k tématům o kresbě jako základu ilustrace, kde rozebírám různé zpracování ilustrací pomocí technik, dále ukazuji, co je to vlastně ilustrace, jak ji využívat v praxi. Zvláštní podkapitola je věnována barvám. Barvy ji zvýrazní nebo naopak, vyvolávají v nás určité pocity. Proto jsem jim věnovala zvláštní pozornost, jelikož jsou důležitou součástí grafického designu.

Druhá kapitola je věnována surrealistům, jak zahraničním, tak českým. Pozornost věnuji hlavně dvěma autorům, kteří položili základní kámen surrealismu a tím je André Breton a Paul Klee.

Závěrečnou kapitolou shrnuji tvorbu praktické části. Jak jsem začínala s fotografiemi mikrosvěta, jak jsem poté hledala text, který by souzněl s mými pocity a jak jsem se nakonec dopracovala k volné kresbě vytvářené spontánně na základě snů, pocitů a nálad. Ujistění o správnosti cesty jsem našla u surrealistů. Hlavním záměrem bylo vytvořit drobné kresby, které netvoří jako celek žádný příběh, mají si vytvářet každý ten svůj. Divák v nich bude hledat své významy, bude kreslit a psát do připravené knihy a stane se aktivním účastníkem a spoluautorem autorské knihy. Ve výsledku to může být zajímavé propojení mezi člověkem, kresbou, barvou a pocitem.

1 Kniha

1.1 Autorská kniha

Autorská kniha může být jedním ze způsobů jak uplatnit v grafice koncept. Autorská kniha je tedy dílem autora a ten má za úkol sladit všechny její prvky tak, aby utvořila dokonalý celek. Autor se musí vcítit do několika rolí: grafika, ilustrátora, typografa, knihaře, tiskaře a spisovatele.

Co by taková autorská kniha měla obsahovat? Není pouze knihou, která je tvořena jen textem a ilustracemi. Je nutno podotknout, že autorská kniha obsahuje celý proces jejího vzniku. Jakých materiálů bylo použito na její zpracování, dále různé druhy zpracování papírů nebo i jiných netradičních materiálů například dřeva, plexiskla, a železa aj. Originální je i pojmání knihy v různých tvarech.

Nesmíme zapomínat také na samotnou vazbu knihy, která uvádí knihu do jakési prezentace podání. Je možná klasická vazba stejně jako nějaká extravagantnější vazba. Sladění barev může knihu velmi podtrhnout, ale i přizpůsobit k náladě, které chcete dosáhnout. Důležitá je i tiskařská práce.

1.2 Kniha

Knihtisk byl významným objevem **Johannese Gutenberga**. V některých záznamech se však píše, že byl vynalezen ještě před Gutenbergem, a to čínským kovářem a alchymistou Pi-Šengem žijícím na začátku 11. Století. Tisk vznikl tak, že nejprve vymodeloval písmenko, které potom upevnil voskem do železného rámu. Tento postup, ale nebyl úspěšný, proto až v 14. Století ji zdokonalil J. Gutemberg, který do železné matrice vyryl formičky, zvané litery, připravené k tisknutí.¹

Knihy byly novým zrodem pro vzdělávání tehdejšího lidstva. Příprava byla velmi náročná a precizní. Nejdříve se texty přepisovaly, později už se tiskly, na základě toho se jich mohlo vyrobit více. Vyžadovalo to mnoho manuální práce. Musela se připravit maketa s rozmístěnými ilustracemi a sazba textu. Vše zhotovoval grafik, který si musel udělat představu, jak bude budoucí kniha vypadat. V režii knihy byli tedy **grafik** a **ilustrátor** dávající dohromady vzhled knihy. Grafik určoval veškerou práci, nejprve vše rozvrhnul a pak

¹ <http://www.citarny.cz/index.php/knihy-lide/historie-a-knihy/historie-knihy/1551-knihtisk-pi-seng-gutenberg-pocatky-knihtisku> (Dostupné 10. 5. 2014)

řekl ilustrátorovi, kolik má nakreslit ilustrací, jak mají vypadat, jestli menší nebo celostránkové. Spolupráce byla velmi důležitá, grafik navrhoval hlavní obálku a ilustrátor ji pak doplňoval ilustracemi z více návrhů, vybírající nejlepší návrh. Takto se upravovaly knihy od 20. Století. Ze starší doby neupravoval knihu grafik ale sazeč.²

1.3 Knižní design a vazba knih

Co je to knižní design? Dobře vypadající uspořádaná typografie doplněná krásně působícími ilustracemi, vzhledná vazba nebo snad dobře zvolený papír a obal tiskových technik? Knižní designér si musí poradit se všemi těmito prvky knihy. Každý i drobný detail musí být vypilován, protože číslování stran, nadpisů, bibliografií a rejstříků mohou knihu velmi ovlivnit. Kniha si tak zachová kvalitní dojem.³

Vazba knih je velmi významná v oblasti knižního designu. Způsobů je již mnoho, ale odlišují se z hlediska pracnosti a životnosti. Šitá vazba je mnohem odolnější nežli lepená, kterou používáme spíše u novinových publikací. První vazbu, která se nazývá V1 nazýváme sešitová vazba, ta je šitá na šířku. Dále máme vazbu V2 a té říkáme lepená vazba, můžeme ji uplatnit nejvíce u katalogů a brožovaných knih. Samotný postup není nijak složitý, složky jsou naskládány do knižního bloku. Hřbet se zařízne, aby nám vytvořil zarovnaný povrch a poté se na něj nanese lepidlo. Záleží na kvalitním lepidle, protože podle něj se určí odolnost. Na slepený knižní blok je nasazena obálka a přední hrana tiskoviny se usekne. Celý proces zakončíme tím, že publikaci dáme do knižního lisu, který nám knížku pěkně stlačí a uleží. Sešitím dosáhneme ještě stabilnějších výsledků. Hodně používaná je také kniha šitá do bloku V3 a po složkách V4. Tyto čtyři knihy mají měkkou obálku. První V5 je s polotuhou vazbou, V6 leporelo, které máme 2 druhy rozkládací jako skládanku a listovou vazbu. V7 je poloplátěná a V8 celoplátěná vazba, obě dvě vazby mají tuhé desky. Tyto vazby jsou nejodolnější, jelikož jejich svázání je velmi pevné. Pevná vazba je celkem náročnější, na rozdíl od jiných vazeb jí docílíme sešitím složek, kdy nám vznikne knižní blok. Na přední a zadní stránku knižního bloku se nalepí 2 cm od okraje předsádka, tu však přilepíme kouskem knižního plátna a spojí se nám celý celek. Nesmíme zapomenout to celé dát opět do

² <http://muzeum3000.nm.cz/zajimavosti/makety-a-skici-tak-vznikaly-knihy-v-dobach-knihtisku> (Dostupné 10. 5. 2014)

³ TWEMLOWOVÁ, [Alice a Z anglického originálu ... přeložila Kateřina CENKEROVÁ]. *K čemu je grafický design?*. V Praze: Slovart, 2008. ISBN 80-739-1027-6.

knihářského lisu. Přilepíme ještě horní kapitálek a připevníme pevné desky. V tiskárnách je velmi oblíbená vazba kroužková a hřebenová. Ta nám zaručí velmi rychlou práci s vazbou a volíme jí v tom případě, kdy nechceme, aby se publikace zavírala např. u manuálů.

Máme ještě několik druhů vazeb a to jsou třeba alternativní vazby. Do nich patří spojení papírového pásku pomocí publikací, řetízkového stehu, různých svorek a šroubů nebo odkryté vazby, která působí velmi hravým dojmem. Samovazby nebo harmonikové a zavinovací lomy, ty využíváme spíše na informační brožurky.⁴

1.4 Papír

Důležitou součástí pro zpracování knihy je právě papír, který nám udává celkovou hodnotu materiálu, jak obalu, tak i jeho vnitřku. Vybíráme jeho strukturu, odlišujeme papíry podle kvalit a druhů užití.

1.4.1 Historie papíru

Vynález papíru se připisuje muži jménem **Tsai-Luna**, který pocházel z Číny. Papír byl vynalezen těsně po též převratném objevení hedvábí, vznikl na začátku našeho letopočtu. Tento zázračný nový materiál vznikl zplstěním hedvábných odpadků rybářských sítí. Tsai-Luna zdokonalil výrobu papíru zplst'ovací cestou. Výroba papíru byla dlouho utajována a díky tomu se dostala do ostatních zemí až o mnoho let později. Až kolem roku 600 n. l. přicházela z Asie a Japonska postupně přes Afriku až do Evropy. Kolem 11. století ji začalo používat jako první Španělsko a o pár let déle i Itálie. Na českém území jsou doložena fakta o zdejších mlynáři, kterému král Vladislav povolil na výrobu papíru a sběr odpadků a hadrů. První papírna u nás pracovat na zbraslavském opatství r. 1499. Roku 1827, kdy byl zhotoven první papírenský stroj, byla zahájena u nás strojní výroba papíru.⁵

⁴ AMBROSE, Gavin a Paul HARRIS. *Grafický design: tisk a dokončovací práce*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011, 176 s. Základy designu. ISBN 978-80-251-2968-5.

⁵ <http://www.krpa-paper.cz/cs/o-papiru/vyroba-papiru> (Dostupné 25. 4. 2014)

1.4.2 Předchůdci papíru

K předchůdcům papíru patří **papyrus**, který se vyskytoval v bažinách povodí řeky Nil. Tato rostlina dosahovala výšky 4 až 6 metrů, postupně se sloupávala a získávala ze stébla šáchoru papírodárného. Tento proces byl velmi náročný a trval několik dní. Stonky se kladly přes sebe, natíraly lepidlem, sklepaly kladívkem, sušily a nakonec uhlazovaly. Největší období zvratu nastalo v důsledku klimatických změn egyptského prostředí, které téměř vyhubilo tuto vzácnou rostlinu. Papyrus se používal do roku 1100n.l. a následně v druhém století začal být nahrazován pergamenem jehož rozkvět nastal hlavně ve středověku. **Pergamen** se vyráběl z kůže mladých zvířat, převážně jehňat, po očištění od chlupů se máčel ve vápenném mléce, pak se zbavil zbytků masa a srsti a poté se napnul na rám, zdrsnil pemzou, potřel olověnou, nebo zinkovou bělobou rozdělanou v oleji a po zaschnutí nátěru se hladil a leštil. Knihy byly do 17. století velkou vzácností, psaly se pouze v kláštorech, protože tato technika byla velmi náročná a vzácná a zahynulo při ní mnoho malých jehňat. Samotný název je odvozen od řeckého města Pergamon ^{6,7}

1.4.3 Výroba papíru

Hlavní surovinou pro výrobu papíru je dřevo, odborněji se pojednává o celulózovém vlákne, pocházející z více rostlinných zdrojů. U speciálních papírů se papír vyrábí z hadroviny, která je tou nejkvalitnější a nejdražší metodou výroby papíru. V této době už se spíše vyrábí z bavlněných lintů. Papír můžeme vyrábět jak ručně, tak i strojově. Dnes se převážně užívá výroba strojová, rozdrčením rostlinných složek se rozemele na kašovitou směs, kde se zbaví škodlivých látek a odvodní. Odvodnění musí probíhat postupně, aby vlákna měla možnost se proplést, zplstít na pláty, a v konečné fázi se upravuje lisováním a sušením. ^{8,9}

⁶<http://www.grafika.cz/rubriky/reportaze/papir-a-jeho-predchudce-aneb-u-egyptanu-v-kuchyni-134497cz>
(Dostupné 18. 3. 2014)

⁷<http://www.citarny.cz/index.php/knihy-lide/historie-a-knihy/historie-knihy/4591-co-je-pergamen-a-jak-se-vyrabi>
(Dostupné 10. 3. 2014)

⁸<http://www.grafika.cz/rubriky/reportaze/papir-a-jeho-predchudce-aneb-u-egyptanu-v-kuchyni-134497cz>
(Dostupné 27. 3. 2014)

⁹SMITH, Ray a [z anglického originálu ... přeložili Petr Chmelař ... et]. AL]. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. 3., upr. vyd. Praha: Slovart, 2013. ISBN 80-739-1482-4.

1.4.4 Druhy papíru a kartónu a zvláštní druhy papíru

Druhů papírů je velká škála, dělíme je na tři základní skupiny na papíry, kartóny a lepenky. Podle tvrdosti a způsobu použití. **Papíry** rozdělujeme tedy na papíry tiskové a psací a kreslicí. Tiskové papíry se běžně používají v tiskárnách. Například na potisk novin, letáků a knih. Patří sem také hlubotiskové papíry, ilustrační, ofsetové a natírané, které jsou určeny pro tisky vysoké kvality. Další skupinou, se kterou se nejvíce setkáváme, jsou psací a kreslicí papíry a ty používáme běžně ve školách na psaní a kreslení. Papír se v našem okolí vyskytuje opravdu všude kolem nás. Příkladem jsou třeba hygienické papíry, kterých spotřebujeme nejvíce. Jsou to také papíry pro elektrotechniku, technické a průmyslové papíry. Velkou skupinu tvoří balicí papíry, hedvábné, pergamenové, parafinované, sulfátové, albino a havana. Poslední, které nesmíme opomenout, jsou papíry, které používáme například na tištění peněz nebo pauzovací papíry, se kterými pracujeme často na překreslení nějakého návrhu.

U **kartónů** se jedná o jinou strukturu povrchu, která bývá často tvořena jednou či více vrstvami. Sem se zařazují kartóny tiskové, které se používají hlavně k reklamním účelům. Psací, kreslicí a rýsovací papíry, nebo také technické a průmyslové kartóny používáme například ve fotografickém průmyslu. Poslední skupinu tvoří ostatní kartóny a to jsou hlavně paspartovací kartóny a albové kartóny.

Zvláštní druhy papírů, se kterými se v praxi, běžně setkáváme, při tvorbě vizitek se nazývají navštívenkové kartóny. Hodně používané jsou **biblové papíry** a ty se využívají pro tištění knih. Svým složením je to tenký bezdřevý papír, který je svou gramáží vysoce plněný 30-50g/m². V knihtisku je velmi oblíbený, protože při velkém objemu stran má mít malou tloušťku a naopak při malém počtu stran, kdy má kniha mít větší objem se používá **papír pírkový**. Na obalové a dekorativní účely využíváme **krepaného papíru**, který se musí zvrásnit na krepaním stroji. Z balících papírů mezi zvláštní papíry patří **pergamín** a **pergamínové papíry**. Pergamín je lesklý průhledný papír, který je nepropustný pro tuky a pergamenový papír nikoli pergamen, který je vyroben z kůže zvířat. Svou zvláštností také vyniká papír **tissue** určený pro výrobu toaletního papíru, který je jemně krepaný a má plošnou hmotnost 15g/m². Druhů papírů je opravdu mnoho, zmiňuji jen ty nejzajímavější, jako je třeba **japonský ruční papír**, kterému se také říká „waši“. Skládá se z třech japonských rostlin, které jsou pro jeho výrobu podstatné. Za prvé se jedná o složku kózo což je druh moruše, jako druhá důležitá složka je divoce rostoucí keř, který se nazývá „gampi“ a jako poslední bývá zmiňován japonský druh lýka „micumaty“, které má krátká vlákna a

dodává papíru neodolatelný lesk.¹⁰ V neposlední řadě sem musíme zahrnout i klasický **ruční papír**, který je svou strukturou hrboletý, jsou v něm vidět kousky vláken a zbytků hadrů. Ruční papír si můžeme vyrobit i sami doma, jeho příprava není tak složitá, většinou vše co k tomu potřebujeme, najdeme doma. Do této skupiny patří ještě i pauzovací papír a **chromokartón**, což je vlastně kartón natíraný pouze z jedné strany.¹¹

1.5 Časová osa v kresbě ilustrací

První záznamy o ilustraci jsou již známé od pravěku. V proslule známých jeskyních Lascaux ve Francii nebo v Altamiře ve Španělsku. Jednalo se o náměty zvířat, bizonů, mamutů, divokých koní, kočkovitých šelem, medvědů a další zvěře. Jde o první kresby ryté křemenovými rydly s natíranými dostupnými barvami, pocházejících většinou z přírodních zdrojů. Z těchto obrazců se dozvídáme příběhy lovu zvířat. Jsou to kresby, které vznikly kolem roku 12 000 př. n. l. Tyto obrazce byly umístěné hluboko v jeskyních, kvůli špatným podmínkám se kresby malovaly při světle loučí, jelikož v jeskyních byla úplná tma. Proč se tyto malby malovaly takto daleko od slunečního světla? Sloužily totiž jako svatyně k rituálům lovení zvěře.

Později následoval Egypt, s nímž je spojená jakási velká spiritualita hrající velkou roli v námětech ilustrací božstev. Posmrtný život je velmi důležitý a připravuje faraóna na dlouhou cestu do neznáma. Náměty zobrazovaly všechny stránky egyptského života od zemědělství až po faraonovy činy. Malbám se říkalo reliéfy a ty byly plasticky vymodelované. Hlavy se malovaly z profilu, těla ze přední části a nohy z tříčtvrtečního úhlu. Princip proporcí nebyl ještě znám, proto již kresby neodpovídaly velikosti. Významnou egyptskou ilustrovanou památkou byla Kniha mrtvých.

V čínských kulturách se umění soustředilo spíše na kaligrafii. Ve starověkém Řecku a Římě už pracovali s výpočtem proporcí figur a perspektivou. Od gotiky až do baroka se setkáváme s náboženskou tematikou maleb. V renesančním slohu vzniká první olejomalba, která se stala velmi oblíbenou technikou středověkých mistrů. S nástupem renesance začalo dřívější neprobádané studium anatomie. Začaly se také upřednostňovat nové kresebné styly a techniky, zdokonalovaly se studie. Období renesance pro malířství bylo opravdu vzkvétající

¹⁰ <http://www.rpvl.cz/cz/rucni-papirna/rucni-papir-ve-svete> (Dostupné 16. 5. 2014)

¹¹ KOCMAN, Jiří Hynek. *Médium papír*. Vyd. 3., dopl. Brno: Vysoké učení technické v Brně, nakladatelství VUTIUM, 2011, 87 s. ISBN 978-80-214-4342-6.

dobou, na území Itálie vznikaly první školy pro nadané umělce, florentská, umbrijská, ferrarská, milánská, padovská a benátská. Inspiraci hledali zkrátka v lidovém životě, vyprávěly se příběhy a báje, lidé byli velmi věřící, proto oblíbeným tématem v Evropě byla mytologie.¹²

1.6 Kresba jako ilustrace

Co si může představit pod pojmem kresba jako ilustrace?. Jsou to různé druhy zpracování obrázků, tedy ilustrací do knih, leporel, letáků, plakátů, pohlednic, medií, internetu, počítačových her, reklamních předmětů a textilu. Jedná se o opravdu velkou škálu druhů zpracování jak ze starých technik až po ty nejnovější druhy. Hodně současných ilustrátorů však bere v praxi svá díla na zakázku nebo si zvolí cestu podnikatelskou a uplatňují své vlastní projekty nebo často pracují v týmech a mají svého vlastního manažera.

Cílem dobrého ilustrátora je hlavně flexibilita, originalita, kreativnost, rychlost, nápaditost, vkusnost a hlavním faktorem je umět vyprávět příběhy pomocí ilustrací. Je proto důležité, aby ilustrátor měl všeobecný přehled, hlavně v literární tvorbě a kultuře.

Kde takový ilustrátor bere inspiraci? Je sběratel obrázků, starých i designových předmětů, bookletů, různých textů, beletrií, komiksů, filmových plakátů a dalších zdrojů, jemu dostupných. Navštěvuje různé bazary, antikvariáty, ale také čerpá v galeriích, tržističích, v různých zajímavých krámcích, sběratelských akcích, časopisech, televizí i na internetu. Ilustrátor hledá inspiraci na svých cestách nebo v dějinách lidstva. Inspirace je všude kolem nás, a proto si každý ilustrátor vybere vlastní druh námětu vyhovující jejich tvorbě. Důležité je do tvorby dát kus své osobnosti. Tomuto zpracování materiálů a získávání inspiračních zdrojů říkáme rešerše.

Významný ilustrátor Saul Steinberg říká: „Ovlivnily mě celé dějiny umění: egyptská malba, nápisy na záchodcích, primitivní umění i umění duševně chorých, Seurat, dětská kresba, výšivky, Paul Klee“¹³

¹² MRÁZ, Bohumír a Odborná spolupráce Marie ČERNÁ. *Dějiny výtvarné kultury*. 4. vyd., V Idea servis 3. vyd. Praha: Idea servis, 2002. ISBN 80-859-7039-2.

¹³ WIGAN, Mark a [překlad Tereza CHOCHOLOVÁ]. *Umění ilustrace: vizuální myšlení*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 80-251-2970-5.

1.7 Symbolika barev

Barvy v nás dovedou vyvolat pocity a emoce. Jejich význam můžeme zaznamenat už od starých civilizací, liší se ale jejich symbolika podle kultur. Stejná barva v jiné kultuře může znamenat jiný význam. Symbolika barev dřív i dnes hraje důležitou roli.

V pravěku se některé barvy vyskytují jen zřídka, protože díky neznalosti si určité druhy barev neuměli namíchat. Modrá, zelená a bílá barva se nevyskytovala vůbec, kdežto nejvíce používané byly přírodní minerály, které si takový pravěký člověk obstaral snadno, jako jsou orky, rudky, mangany. Malovalo se také krví nebo močí, organickým tukem, vodou, zkrátka vším co se dalo sehnat a dobře drželo v jeskyních na stěnách. Roztíráním barev malíř dosahoval žlutých, červených a oranžových tónů.

V Egyptě však barvy měly ještě důmyslnější symboliku, určovaly postavení důležitosti, odlišnosti faraonů a božstev od obyčejných rolníků nebo také barva žen a mužů byla zcela odlišná. Nejprve se používala pouze obrysová malba, později svůj zájem zaměřili právě k barvám. Malovalo se do horizontálních podlouhlých pásů na omítku. Používaly se jasné ostré barvy, aby vyjadřovaly jasnou a přesnou symboliku, jako například žlutá barva nahrazovala zlatou, vyznačující tělo bohů znamenající věčný život. Červená zase normální pozemský život a modrá barva nebe, tedy vlasy božstev. U zelené barvy se jednalo o hojnost přírody spojené s mládím. Bílá barva je barva čistoty. Opakem je černá barva, značící zemi. Rezavé obarvení připomínalo suché pouště a písek, ale také neplodnost.¹⁴

V dnešní době barvy vybíráme podle vkusu, ale i pocitů. Jak se skvěle hodí k návrhu a dokážou podtrhnout a zdůraznit jeho formu. Například **modrá** je barva klidu, úspěchu, tradice a svěžesti. **Bílou barvu** vybíráme k znázornění čistoty, prostoru a nevinnosti, skvěle vyniká na tmavých podkladech a působí elegantně a jednoduše. **Černá barva** naopak zdůrazňuje dramatickosti, působí tajemně, smutně a můžeme o ní říci, že se jedná o barvu vysoce luxusní. **Červená barva** v nás může vyvolat pocit agrese, ale jedná se také o barvu vášně a dynamiky. Tato barva v sobě ukrývá mnoho energie a vitality, ale i odvahy. **Zelená barva** podporuje pocit hladu je to barva přírody a hojnosti. K **růžové barvě** přistupujeme jako k jemné, naivní, je barvou lásky. **Tmavě růžová** na nás působí vzrušujícím dojmem. Záleží na odstínu, podle kterého určíme jemné barvy od sytých, podtrhující důraz. **Šedou barvou** můžeme skvěle neutralizovat syté barvy, jedná se o nenápadnost. **Žlutá barva**, je barvou slunce a tepla, je to

¹⁴ MRÁZ, Bohumír a Odborná spolupráce Marie ČERNÁ. *Dějiny výtvarné kultury*. 4. vyd., V Idea servis 3. vyd. Praha: Idea servis, 2002. ISBN 80-859-7039-2.

jiskřivá barvitost povzbuzující myšlení. **Zlatá barva** nám ukazuje moc, luxus, bohatství, ale také lesk a hojnost. **Stříbrná** je barva naděje, intuice a motivace a pomáhá lidem dosáhnout svých cílů. **Fialová** v nás provokuje pocit spirituality, vzniká spojením dvou opačných barev modré barvy klidu a červené barvy agrese, z toho plyne, že se jedná o barvu vyrovnanosti. **Hnědá barva** znamená zemi, je to barva trpělivosti, usedlosti a jistoty. **Oranžovou barvou** můžeme vyjádřit radost, dobrodružství, mládí, používá se proti depresím a je barvou společenskosti.¹⁵

1.8 Barva jako vizuální prostředek

Základní barvy v teorii barev jsou modrá, žlutá a červená, při smíchání kombinací těchto barev nám vzniknou další barvy. V tiskárnách se používá čtyřbarevný proces CMYK. Tento název se skládá z barev, jehož první písmeno (C) název Cyan tvoří překrásnou azurovou barvu. Písmeno (M) tedy Magenta značí purpurovou, (Y) Yellow žlutou a (K) tedy Key černou. Jiné barvy opět vznikají namícháním těchto čtyř barev. Tento proces ukládáme v počítačové podobě k tisku. Na webové stránky aplikujeme barevný režim R, G, B. To jsou primární barvy (R) Red/červená, (G) Green/zelená a (B) Blue/modrá. Jsou to barvy světla. Tyto barvy se nám zobrazí tak, jak je vidíme v počítači, kdybychom je použili na tisk, vytisknou se úplně v jiných barvách. Proto se používají na webové publikace.¹⁶

K oživení obrazů používáme ve výtvarném citění barvy doplňkové vytvářející proti sobě značný kontrast. Jsou to protipóly ležící v chromatickém kruhu naproti sobě. Jako zelená, proti ní leží purpurová, modrofialová žlutá, oranžovočervená a azurová. Toto jsou základní doplňkové barvy, ale máme již mnohem složitější kruhy doplňkových barev, kde jich je mnohem více.

Pokud budeme chtít použít harmonické nálady, zvolíme analogické barvy a to jsou barvy blízko v chronologickém kruhu u sebe, jako třeba růžové a červené barvy. Chceme-li docílit toho, aby diváka upoutaly barvy v nějakém obrázku, volíme odstíny vystupující a /teplé/ a těmi jsou červená a oranžová. Ale naopak barvami, které spíše nejsou tolik na oko agresivní a uklidňují jako je modrá a zelená, těm říkáme barvy ustupující/studené.

¹⁵ <http://vyznam-barev.najdise.cz/> (Dostupné 28. 5. 2014)

¹⁶ AMBROSE, Gavin a Paul HARRIS. *Grafický design: tisk a dokončovací práce*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011, 176 s. Základy designu. ISBN 978-80-251-2968-5.

Optikou barev můžeme ve výsledku dosáhnout u stejného obrazu jiné hloubky, stačí jen přehodit barvy. Když si uvedeme příklad na barevných kostkách, které jsou oddělené černým orámováním, podtrhnou nám objekt a na rozdíl od bílého rámu dosáhneme značné hloubky a zjemnění obrazce. To stejné můžeme říci i o barevných podkladech. Modrý a žlutý podklad. Na obou z nich leží stejný šedý obrazec, však optika nám říká, že objekt na žlutém podkladu je mnohem tmavší, než ten na modrém.

Výběr barev je velmi důležitý, a musíme jej sladit přesně podle toho, čeho chceme dosáhnout. Zvýraznění, oživenosti nebo naopak kombinace několika barev v ilustracích může působit velmi příjemně.¹⁷

1.9 Návrhy

Na začátku ilustrace je důležitý návrh, tedy myšlenka. Předem je dobré si vše promyslet nebo hned začít skicovat na prázdný papír. Správný ilustrátor má několik druhů bloků, skicáků podle velikostí. Bere si i kapesní blok na cesty, kdyby narazil na něco zajímavého a mohl to hned zaznamenat. Dnes již už existují elektronické tablety, které nám práci velice usnadní, maluje se na ně prstem či speciální tužkou. Je to ovšem záležitost zvyku. Klasickou ilustraci na papíře umělci často skenují do počítače a různě překreslují, upravují pomocí programu Adobe Illustrator nebo Adobe Photoshop a CorelDRAW. Kreslení do počítače pomocí tabletu je mnohem rychlejší způsob, vznikají tak různé kombinace a varianty. Můžeme vyměňovat barvy, nesčetněkrát gumovat, aniž by se nám prodřel papír atd.

Každý ilustrátor má svůj osobitý styl kresby. Vývoj ilustrace v druhé polovině 20. století se zabýval různými druhy stylů ilustrace od dekorativního, ornamentálního, viktoriánského stylu spojeného s rokokem, secesí až surrealismem.¹⁸ Famózním malířem ornamentálního secesního stylu byl **Alfons Mucha**. Je známý především tvorbou plakátů a obrazů, kde dominují ženské postavy v jakémsi labyrintu. V jeho kresbách se objevují náměty divadelních her, ročního období, živelů, sedmi hříchů a dále. Jeho díla působí velmi tajemně a

¹⁷ SMITH, Ray a [z anglického originálu ... přeložili Petr Chmelař ... et]. AL]. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. 3., upr. vyd. Praha: Slovart, 2013. ISBN 80-739-1482-4.

¹⁸ WIGAN, Mark a [překlad Tereza CHOCHOLOVÁ]. *Umění ilustrace: vizuální myšlení*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 80-251-2970-5.

samotná linie kresby na nás klade dojem jakési nekonečnosti, uplatňuje se zde psychický automatismus.¹⁹

1.10 Kresba ilustrací v technikách

Ilustrace vybíráme opravdu z mnoha grafických provedení. Od moderních až po prastaré techniky, které jsou stále oblíbené. Novodobí umělci, jako je třeba **Alan Reid** pracují s formou barevných tužek, jejich kresby působí velmi lehce, měkce a dosahují velmi jemných tónů. Kresby samotnou grafitovou tužkou působí velmi kresebně a příjemně na lidské oko. Grafici zaměřující se spíše na komiksy volí tvrdší černé tuže a různé druhy fix a per. Komiksy se často doplňují akvarelovou kresbou, jakou používal náš slavný malíř komiksů **Karel Saudek**. Černou linkou podtrhneme důraz kresby a zvýrazní se tak její hloubka. Kresbou akvarelem a tuží, se také zabývá nejvýznamnější umělec 20. století **Paul Klee**. Rozšířený je dnes u mladých nadšenců umělecký styl **Street Art**, kdy ilustrace vznikají pomocí sprejů na různých místech města. Někteří umělci mají v oblibě vytvářet styl v 3D efektech, který v nás evokuje pocit iluze.

Rozšířená používaná technika nám umožňuje potisk, jakéhokoliv materiálu se nazývá **seligrafie** neboli **sítotisk**. Je jednou z nejmladších tiskových technik v historii grafiky. Tato technika vzniká přenesením návrhu na síto s rámem, přes které stěrkou přejedeme barvou. Návrh, který máme nanesený na sítu je natřen speciální emulzí nebo již v moderní technice dnes osvícen tak, aby barva skrz neprotekla. Ve výsledku se nám protlačí barva pouze tam, kde jej potřeba k vytištění. Předchůdce sítotisku znali už před našim letopočtem v Japonsku. Hedvábí se používalo místo síťoviny, jelikož se nepodařilo najít zcela lepšího, dostupnějšího materiálu, jako je síťovina. Zkoušely se různé nové materiály, například lidské vlasy. Dokonce termín Serigrafie v latinském jazyku sericum znamená hedvábí. Až na konci 19. století se začali umělci ve světě znovu zajímat o tuto techniku v USA a později se dostává do Velké Británie a Francie. Zcela nový materiál protlačení barvy skrz síťovinu vynalezl **Samuel Simon** a tak síť vystřídala hedvábí. V dnešní době se tato technika ještě stále používá, ale rychlejší metodou je právě digitální tisk mající značné výhody. Například náklad jednoho kusu není nijak omezen u tisku. U sítotisku musíme čekat, až nám jedna vrstva barvy zaschne, než nanese druhou jinou barvu. I přesto tato technika bývá umělecká a můžeme si jí

¹⁹ TRŘEŠTÍK, J and WITTLICH, P. *Catalogue Alfons Mucha: collection I.* Mucha Trust, 2006

vyrobit doma bez pomoci žádného moderního stroje. Techniku si velice oblíbil umělec **Andy Warhol** a jeho portréty sítotiskem, kde je vypočtena hlava Marilyn Monroe, se staly velmi známé v šedesátých letech.²⁰

Tisk z výšky je stará technika, jedna z nejoblíbenějších technik. Můžeme ji vysvětlit na jednoduchém principu razítka. To co je vyvýšené, neodryté, se nám po naválení barvy otiskne na papír. Z matric si můžeme buď vybrat linoleum, dřevo, kov, lepenku nebo nějaké přírodní, k otištění například můžeme použít brambory, listy atd.

Pozastavme se nyní u **Dřevořezu**, který opět vzniká na území Číny kolem roku 751. n. l. a do Evropy se dostává až ve středověku. Možným důvodem byla neznalost papíru, jiné materiály, jako například pergamenový papír byly málo dostupné. Matrici říkáme štoček, do něhož se vyřezával obrazec nožem. Dřevo pro dřevořez se volí tvrdší, jako je třešňové nebo hruškové. Tisky se poté ještě různě upravovaly a kolorovaly. Touto technikou se zabývalo mnoho umělců jako je **Albrecht Dürer, Albrecht Aldolfer, Ugo da Carpi**, v pozdější době 19. století to již byl **Paul Gauguin, Edvard Munch a Emil Nolde**.

Japonský dřevořez vyniká svou odlišností a pestrou barevností od západního dřevořezu. Poznáváme však, že i styl kresby je jemnější, dominuje vysokou pracností. Nejvíce uznávanými umělci japonského dřevořezu v období jeho největšího rozkvětu jsou **Hokusai Hirošige, Moronobu, Utamaro**, které ovlivnily tvorbu Van Gogha, Moneta atd.

Dřevořez se často svým názvem plete s **Dřevorytem**. Tyto techniky se však liší, dřevořez se řeže podélně po létech a na štoček se používá nůž, kdežto u dřevorytu se používají na odřezávání speciální rydla a řežou se přes léta. Na vytištěných návrzích nejde poznat, zda se jedná o dřevoryt nebo o dřevořez.

Linoryt je technika o něco měkčí než dřevořez a často se využívá jako levnější náhražka dřevořezu. Detaily linorytu nejsou tak přesné na odrývání jako u dřevěného štočku, linoleum se více drolí nežli dřevo a používají se na něj stejná rydla jako u dřevořezu. S linorytem rád tvořil **Josef Čapek**. Mezi techniky tisku z výšky patří linořez, olovoryt, kovoryt, kamenoryt, frotáž, reliéfní tisk z výšky, materiálový tisk, tisk z přírodnin.

Tisk z hloubky byl vynalezen o málo let později nežli tisk z výšky. Když se soustředíme na jeho výrobu, je o něco složitější v její přípravě. Provádí se na kovové desky, převážně měděné nebo zinkové. Na desku natíráme emulzi zvanou kryt. Při mezzotintě, se

²⁰ SMITH, Ray a [z anglického originálu ... přeložili Petr Chmelař ... et]. AL]. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. 3., upr. vyd. Praha: Slovart, 2013. ISBN 80-739-1482-4.

nemusí destička různě upravovat, jelikož se napráší v opravovací krabici syrským asfaltem a vytváří tak hrubý povrch, který se nepotřebuje leštit a různě brousit. Po zaschnutí krytu z obou stran desky, tupou jehlou vyrýváme do krytu obrazec. Vyrytím leptáme v kyselině, vyhlubující nám chemickým způsobem linky. Pro větší hloubku postupně doplňujeme šrafuru. Jediná technika z hloubky nepoužívající kryt je právě suchá jehla, kterou můžeme tisknout rovnou při naválení barvy na destičku. Technik ilustrací touto metodou je již mnoho: Mědirytina, měkký kryt, čárový lept, mezzotinta, akvatinta, ocelorytina.

Tisk z plochy je známou technikou **litografie**, neboli kamenotisk. Princip spočívá v přenesení mastného návrhu nejlépe tužkou z papíru na kámen. Toto provedeme tak, že tisk namočíme na kameni mokrou houbou, projedeme lisem a vytvoří se nám otisk na kámen. K vytištění litografie tento obrazec se ještě suší fénem, práší práškem krejčovské křídly, potírá klovinovým leptadlem. V dalším kroku se vše celé umyje lakovým benzínem, vodou a můžeme naválet tiskařskou barvu. Ta se ještě doladuje různou směsicí přísad, než dojde k samotnému tištění. Litografie působí po vytištění jako kresba tužkou. Vznik této techniky, se připisuje pražskému rodákovi **Aloisi Senefelderovi**. Dalšími technikami tisku z plochy jsou pérová litografie, křídlová litografie, lavírovaná litografie, škrábaná litografie, autografie, přetisk, fotolitografie, světlotisk, agrafie, autorský ofset, litografická rytina, litografický lept, kombinace tisku z plochy a hloubky.^{21,22}

²¹ ODEHNAL, Antonín. *Grafické techniky: praktický průvodce*. Brno: ERA, c2005, 111 s. ISBN 80-736-60067.

²² KREJČA, Aleš. *Grafika*. Praha, 2010. ISBN 80-744-2003-5.

2 Surrealismus

2.1 Předchůdce surrealismu Paul Klee

Tento švýcarský umělec, zaměřující se na barevnost obrazů díky návštěvě Paříže, kdy se seznámil s kubismem a orfismem, používá hodně geometrických tvarů a ty se zmocňují a dominují celému obrazu. Při jeho cestách do Tuniska je překvapen nádherným světlem a barevností. Barva je pro něj důležitým nástrojem. Umělec říká: “Barva se mne zmocnila; už se za ní nemusím honit, vím, že mě drží navždycky. Barva a já jsme jedno, Jsem malíř,„. Jeho tvorbu také ovlivnilo vyučování na škole Bauhausu.²³

Jeho dílem je **Pedagogický náčrtník**, který je jakýmsi záznamem z přednášek na škole Bauhausu. Vychází roku 1925 a je autorovým druhým dílem vydaným pro Bauhaus. Soubor obsahují výtvarné formy, definovatelné jako body, na pohled nám může připomínat učebnici matematiky geometrie, ale po nahlédnutí zjistíme, že zde uvádí, 2d koncepty bodů, linií, různých pomyslných čar a poměrů mající své vysvětlení, až přechází do členění a obsahu uvnitř. Zajímá se v knize převážně o elementy, člověka, rostliny a geometrické prvky, na nichž provádí příklady. Závěr je věnován chromatickému kruhu barev, ukončující semestr. Další náčrtník měl být věnován právě barvám, ale ten už nikdy nedokončil. Cílem celého náčrtníku je si uvědomit výtvarné zákonitosti. Aby si výtvarník ale i laik, který nedokáže pochopit tyto aspekty, našli jakési místo, kde si budou rozumět na stejné rovině. Paul Klee učil na výše uvedené škole devět let, ale s přicházející válkou byl donucen k útěku do exilu.²⁴ Můžeme o něm říci, že se jedná o předchůdce surrealismu. Velmi si jej vážil právě André Breton.²⁵

²³<http://www.designmagazin.cz/umeni/45444-nejvetsi-obrazy-paula-klee-vystaveny-v-tate-modern.html>
(Dostupné 23. 4. 2014)

²⁴ KLEE, Paul a Přeložila Anita PELÁNOVÁ. *Pedagogický náčrtník*. Vyd. 2., nezměn. Praha: Triáda, 2013. ISBN 80-872-5683-2.

²⁵ FRONTISI, Claude. *Obrazové dějiny umění*. V Praze: Knižní klub, 2005, 515 s. ISBN 80-242-1457-1.

Obr. 1: Pedagogický náčrtník Paul Klee

Zdroj: <http://bookstore.artmap.cz/cs/625-paul-klee-pedagogicky-nacrtnik-9788087256831.html>

2.2 Počátky Surrealismu

Tento pojem pravděpodobně pochází od francouzského básníka a prozaika **Andrého Bretona**, kterého považujeme za skutečného zakladatele surrealismu jako uměleckého směru. V roce 1924 vyšel surrealistický manifest, ten vydal André Breton. V tomto díle se snažil pomocí písma a kresby zachytit určité myšlenky vycházející hluboko z jeho nitra. Jsou to pocity, nálady a dojmy, jako třeba utrpení nebo radost a jiné stavy, odehrávající se v něm.²⁶ O čtyři roky později napsal svou nejvýznamnější knihu **Nadja**, která je autorovou autobiografií, je psána jako autorův deník, doplňují ji výstřižky z novin a drobné kresby. Tento příběh je o ženě Nadje, se kterou se setkává jednoho dne v Paříži. Je touto ženou přímo okouzlen a rozebírá tematiku mezi láskou a touhou, ale nakonec zjistí, že tuto ženu nemiluje, jedná se pouze o velkou přitažlivost hrdinky Nadji. Je velmi zajímavě tajemnou ženou a její jméno Nadja, ve francouzském překladu znamená pouliční dívka.

Ilustrace se surrealistickým podtextem, kterými je kniha doplněna, vysvětlují pocity, nálady autora a Nadji. Kresby znamenají hluboké myšlenkové obrazy jeho snů a představ, z nichž mnohé jsou i pro něj záhadou. Jsou zde popsány kresby, fiktivní, nedávající smysl, ale zcela vystihující situaci. Dokážou mluvit za vše, aniž by bylo potřeba použít nějakého textu.²⁷

Surrealismus je umělecký směr, objevující se na pomezí mezi snem a realitou, neexistují pro něj meze, které by měly určité hranice. Jedná se o svět zcela fantasijsní, ale je

²⁶ <http://www.ceskaliteratura.cz/dok/msur.htm> (Dostupné 25. 4. 2014)

²⁷ BRETON, André. *Nadja*. F.J.Müller, 1935.

založen na hluboké myšlence. André se ve svých dílech zaměřuje na mysl, nedávající se ovládat jako u mentálně nemocných lidí. Výborný příklad si můžeme uvést na Massonových kresbách, kde si povšimneme pomyslných čar, různě do sebe začleněných a vyjadřujících nám pro divákovu oko jakýsi záznam myšlenek. Nebo se snad jedná o nějaké postavy či obličejy?. Můžeme podotknout, že je to **psychický automatismus**. Breton ji definuje právě v manifestu. Nekontrolovaná činnost, vzniká v naší mysli, nemusíme přesně skicovat, jasný objekt a rovnou zaznamenáváme naši vizi. Hledáme v ní různé spojitosti a významy. Jak již definoval Breton ve svém manifestu „Surrealismus. Čistý psychický automatismus, kterým má být vyjádřeno, ať už mluveným slovem nebo slovem psaným anebo jakýmkoli jiným způsobem, skutečné fungování myšlení. Diktát myšlení za nepřítomnosti jakékoli kontroly vykonávané rozumem a s vyloučením jakýchkoli ohledů estetických nebo morálních“²⁸

Mezi jeho umělce sdružené v Curychu patří: Louis Aragon, Antonin Artaud, Georges Auric, Jacques Baron, Charles Baron, Jacques-André Boiffard, André Breton, Jean Carrise, René Crevel, Pierre de Massot, Joseph Delteil, Robert Desnos, Marcel Duchamp, Paul Eluard, Max Ernst, Théodore Fraenkel, Francis Gérard, Michel Leiris, Georges Limbour, Georges Malkine, André Masson, Joan Miró, Max Morise, Pierre Naville, Marcel Noll, Jean Paulhan, Benjamin Péret, Francis Picabia, Man Ray, Georges Ribemont-Dessaignes, Philippe Soupault, Roland Tual, Roger Vitrac.²⁹

Známým spojovaným umělcem s tímto směrem je právě extravagantní Salvátor Dalí, který se vyžíval v provokaci společnosti. Pro něj charakterističtí jsou podivní sloni na tenkých nožkách, erotické obrazy nebo záhadné předměty. Jeho tvorba opravdu připomíná snový svět a jeden z nejslavnějších obrazů patří the Persistence of Memory neboli rozteklé hodinky. Opravdu podivuhodným světem nás v tvorbě také provází Max Ernst, mezi jeho práce nepatří pouze jen obrazy, ale také plastiky a sochařské objekty. V jeho tvorbě se objevují nejvíce ptáci. O těch však říká ,že jsou spojeny s člověkem. Umře pták narodí se pak člověk.³⁰

²⁸ FRONTISI, Claude. *Obrazové dějiny umění*. V Praze: Knižní klub, 2005, 515 s. ISBN 80-242-1457-1.

²⁹ http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=105 (Dostupné 28. 6. 2014)

³⁰ http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=117(Dostupné 28. 6. 2014)

Obr. 2: Automatická kresba André Masson

Zdroj: <http://www.pinterest.com/pin/530228556103072342/>

2.3 Surrealismus v Čechách

Největší zásluhu zde má Vítězslav Nezval, který při své cestě do Francie se seznámil s André Bretonem, přednášejícím později i na pozvání v Praze.³¹ První zmínky o surrealismu v Čechách vznikly díky výstavě Poesie, v budově SUV Mánes, které se zúčastnili i členové skupiny Devětsil. Vystavovali zde zahraniční surrealisté jako Klee, A Masson, J.Miró, M. Ernst, S. Dalí a další. Výstava se zaměřila na poezii a vzbuzovala velký zájem. Roku 1934 byla založena surrealistická skupina, která se prezentovala surrealistickým manifestem. Kromě Vítězslava Nezvala byli členy skupiny **Konstantin Biebl, Bohuslav Brouk, Imre Forbáth, Jindřih Honzl, Jaroslav Ježek, Katy King, Josef Kunstadt, Vincenc Makovský, Jindřich Štýrský, Toyen a Karel Teige** se zúčastnil až později. V tehdejší Československu komunistická strana, názorově nesouhlasila s českými surrealisty. Vítězslav Nezval se podřídil komunistické straně a uvedl v novinách, že skupinu rozpouští. Umělci tento čin odsoudili.³²

Toyen spolu s **Jindřichem Štýrským** nejprve ve Francii založili nový směr artificialismus, velmi podobný surrealismu a ovlivněný poetismem. Po příjezdu z Francie roku 1928 Toyen zaujímal surrealismus, v jehož duchu tvořila. Byla nejuznávanější ženou českého surrealismu. Chtěla být rovnocennou s muži a odmítala jakési srovnání role poddané

³¹ <http://www.francieinfo.cz/cz/uvod/kultura/cesi-ve-francii/?action=article&id=252> (Dostupné 5. 6. 2014)

³² MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury*: 4. 1. vyd. Praha: Idea Servis, 2002, 197 s. ISBN 80-859-7032-5.

-ženy. Její avangardní umění pro ni byl jakýsi útěk z omezené a špatné doby. Musela tvořit v utajení, jelikož její díla byla považována za zvrácená. Později odchází znovu do Francie se svým manželem básníkem Jindřichem Heislerem, kde dožívá svůj život. Její tvorba byla jakousi provokací, hlavně v jejích erotických kresbách. Do její tvorby hlavně patří neobvyklé předměty, jako jsou mušle, oční bulvy, krystaly, zvířata, imaginární krajiny. Její tvorbu také ovlivnilo mnoho básníků, kteří pro ni psali texty.³³ **Jindřich Štýrský** se věnoval nejenom malířství, ale také knižnímu umění a umělecké fotografii. Začal se zabývat zkoumáním snů, díky tomu vznikla jeho *Knih snů*. Jako jeden z prvních ve světě surrealismu se zabýval barevnou koláží, v jeho tvorbě se i prolínal černý humor a erotika.³⁴

Obr. 3: Ukázka Toyen, Litografie

Zdroj: <http://www.wikiart.org/en/toyen/the-shooting-gallery-xi-1940>

³³ http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=421 (Dostupné 14. 6. 2014)

³⁴ MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury*: 4. 1. vyd. Praha: Idea Servis, 2002, 197 s. ISBN 80-859-7032-5.

3 Vizualizace vlastních prací

3.1 Výběr tématu a inspirací

Proč jsem si vybrala k zpracování své bakalářské práci kresby? Jednoduše mě velice baví drobné kresby. Ráda chodím do hezkých krámků, kde se inspiroji různými předměty a skvěle sladěnými bloky, nádobím, potisky oblečení, ale i nábytkem atd. Prohlížím si ráda zajímavé katalogy, knihy, například s komiksy nebo obrázky. Dlouze brouzdám po internetu, abych načerpala nějaké nové zkušenosti, procházím zajímavé webové stránky, nebo dokonce se inspiroji i z hudebních klipů. Při hudebním doprovodu mě napadají nové myšlenky a já se tak mohu více soustředit na práci. Poslední dobou se nejraději věnuji volné kresbě, která ve mně probudila velký zájem.

Mojí první myšlenkou bylo vytvořit jakýsi obraz kresby budoucnosti. Chtěla jsem se zaměřit na vývoj člověka v budoucím světě, jak asi bude vypadat za mnoho let. Přečetla jsem knihu **Konec civilizace: aneb Překrásný nový svět od Aldous Huxleyho**. Kniha se zabývá klony lidí, lidé nemají matku ani otce, jsou vytvořeny čistě ze zkumavky, pečují o sebe tak, že ve čtyřiceti letech vypadají na dvacet. Berou lék, který se jmenuje „Soma“ a ten je udržuje bez strachu a stresu. Je to jakási droga, kterou si dobijete sebevědomí a nezačnete nad věcmi moc přemýšlet tak, aby Vám to neuškodilo. Jejich milostné vztahy jsou poněkud jiné, mohou mít více partnerů, aniž by to nějaké osobě vadilo. Je to opravdu jiný svět s mnoha vymoženostmi avšak celý děj diváka utvrzuje v tom, že tito lidé si žijí poklidně svůj život, aniž by jim přišlo něco divné. Jsou naučeni žít tak, jak jim to bylo vtlačeno do hlavy od miminka. Správné chování, které musí v jejich světě dodržovat. Tyto pokyny jim zaznamenávají do mozku pomocí zvuků, které jim přehrávali ve spaní. Neuvědomují si, že někdo řídí jejich život a oni jsou jen obyčejné loutky.³⁵ Velice mě tento příběh překvapil a musím říct, jak jsem ráda, že se nejedná o skutečnost.

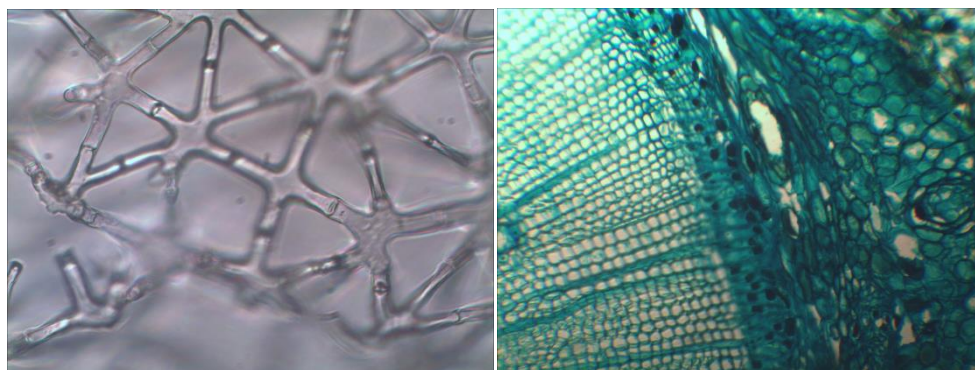
Po přečtení knihy z biologie vývoje člověka, jsem nalistovala kapitolu Klony rostlin.³⁶ Řekla jsem si tedy, že začnu zkoumat pomocí mikroskopu mikroorganismy a různé struktury rostlin. Rostlinné buňky vytvářely překrásné obrazce, ve zkoumaných vzorcích zkrátka proudil život. Opravdu mě velice zajímalo zkoumat tento drobný svět, který pouhé lidské oko

³⁵ HUXLEY, Aldous. *Konec civilizace, aneb, Překrásný nový svět*. Překlad Josef Kostohryz, Stanislav Berounský. Praha: Orfeus Szalai, 1993, 191 s. ISBN 80-855-2227-6.

³⁶ JELÍNEK, Jan a Vladimír ZICHÁČEK. *Biologie pro gymnázia: (teoretická a praktická část)*. 8., rozš. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 575 s., [92] s. barev. obr. příl. ISBN 80-718-2217-5.

nespatří, pokud se nepodívá do mikroskopu. Jelikož jsem chtěla zůstat u klasické volné kresby, zaměřila jsem se pouze na termín život. Své mikroskopické zkoumání jsem převedla do klasické kresby mikroorganismů, což tvoří první část mých kreseb.

Obr. 4, 5: Ukázka mého výzkumu pomocí mikroskopu, travina, bavlna.

Zdroj: Vlastní zpracování

Druhou částí tvoří figury lidí, kde je možné vidět důležité životní orgány, jsou také inspirací knihy z biologie. Díky biologii si můžeme uvědomit vlastní existenci a pozastavit se nad smyslem života. Třetí část tvoří živočichové, kteří se nepodobají žádnému konkrétnímu zvířeti, jsou v nich znaky surrealismu. Těm bych chtěla věnovat pozornost v následující kapitole.

3.2 Hlubší význam a vysvětlení záměru kreseb

Je tu ovšem otázka, kterou si klade každý divák po shlédnutí. Co je to za živočicha nacházející se na obrázku?. V mých kresbách se objevují i neživé věci, drobné detaily, lidé nebo záznamy křivek. Má ruka kreslí a já v těchto křivkách hledám nějaké obrazce. Můžeme jich najít spoustu, jen se stačí chvíli dívat. Je to pozoruhodné, protože dopředu nevím, co mi z těchto kreseb vznikne. Připomíná mi to Vladimíra Boudníka, který hledal v skvrnách omítky obrazce. Celek je zaměřený právě na myšlenkách, hledání významů, to co si každý pod tím představí. Nechci, aby si tyto myšlenky diváci ponechali pro sebe, ale napsali důvod nebo pocit, co si myslí o této kresbě a co představuje. Pro poznamenání těchto myšlenek je přidána jako součást výstavy kniha, v podobě jakéhosi deníku. Na každé stránce je ilustrace, ke které na následující stránce máte volný prostor pro zaznamenání vašich konceptů myšlenek a pocitů. Vaším úkolem je tedy se zapojit do bádání či pocitu, který nám připomínají kresby a zaznamenat je do knihy. Můžete si vybrat jeden obrázek nebo více, to je na každém divákovi.

S mou tvorbou je ovšem spjat i surrealistický podtext, napovídající nám, že se jedná o hranici mezi snem a realitou.

3.3 Ilustrátoři, kteří mě inspirovali

Jorinde Voights, německá ilustrátorka, která vyniká precizně propracovanými matematicko-logaritmickými kresbami velkých ploch papíru. Jemné kresby, které nám připomínají vlnové diagramy, grafy, různě poletující se linky, které zaujmají i svojí hloubkou a ukrývají v sobě něco mystického. Každý z diváků se v těchto kresbách tužkou, akvarelem či olejem najde svůj vlastní význam. Voight klade důraz také na barvy, ale převážně se setkáváme s černobílými rysy. V neposlední řadě si u ní můžeme všimnout různých možností experimentu, koláží, geografických směrů větru, vzorů a rotací, elektrických proudů až po polibky. Voight vnímá přírodní útvary, skryté energie, čas a prostor. Než začala studovat výtvarné umění, zaměřila své studium k literatuře a filozofii na Berlínské univerzitě, díky nimž pochopila složité koncepty a diagramy. V její tvorbě se můžeme setkat se značnou řadou otázek, v reakci na tento svět a jeho vnímání. Franz W. Kaiser z Gemeentemuseum Den Haag použil v komentáři k její výstavě výstižné termíny analytická a lyrická abstrakce.³⁷“Tento druh kresby je poněkud zvláštní a může v nás vyvolat zajímavé pocity,“³⁸ Když se ale zaměříme, na abstraktní kresbu, velmi osobitým stylem také vyniká grafička **Luisse Despont's**. Americká umělkyně žijící v Brooklynu, vyniká svými ornamentálními ilustracemi, které diváka mohou až zhyponotizovat. Používá mystické grafity a zrcadlení. V její tvorbě, se vyskytují, prvky trojúhelníků, kruhů, diamantů a také mandal, vypadající jako orientální koberce. Inspiruje se v antických knihách a v architektuře a také její cesty do Indie ovlivnily její tvorbu. Klade důraz na to, aby divákovo oko vnímalo symetrii jako sílu řeči.^{39,40} U Luise mě zaujala právě symetrie kreseb, na kterou jsem se také zaměřila ve své práci. V neposlední řadě nesmím opomenout ani tvorbu českého umělce **Nikoly Čulíka**. Jedná se o aktivního umělce, který dává ve svých dílech přednost tužce před plátnem a olejem. Není to pouze kreslíř, tvořil díla i z balzy a kamene, ale tužka mu zůstává nejvíce oblíbeným

³⁷ <http://emamelemaso.cz/2011/03/> (Dostupné 15. 3. 2014)

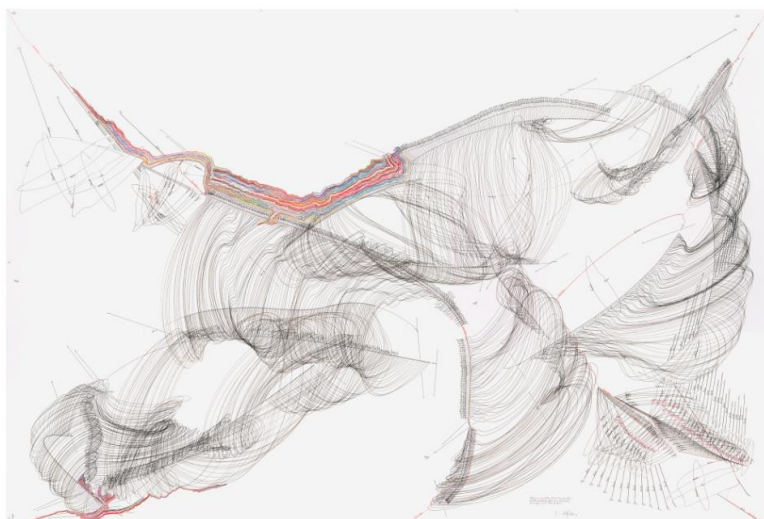
³⁸ <http://www.jorindevoigt.com/> (Dostupné 6. 2. 2014)

³⁹ PRICE, Matt. *Vitamin D2: new perspectives in drawing*. New York: Phaidon Press Inc., 2013, 351 pages. ISBN 07-148-6528-1.

⁴⁰ <http://www.louisedespont.com/> (Dostupné 12. 3. 2014)

nástrojem k prezentaci své tvorby. Tento umělec, vyniká svojí nekompromisní uměleckou tvorbou, vždy překvapí něčím novým netradičním. Jeho tvorba se přiklání hlavně ke kresbě v ilustraci a konceptuální tvorbě, texty které dříve psal, se časem změnily právě spíše v kresby a vytvářejí takzvaný deník. Samotný název je pro něj více než důležitý a často námět tužkou podtrhuje. Nikolovy kresby nás vtáhnou přímo do děje a nutí nás přemýšlet. Také jeho instalace a kompozice děl jsou velmi propracované, také díky studiu architektury na ČVUT a AVU, kde měl možnost si projít několika ateliéry, jak s grafickým tak konceptuálním zaměřením. Zajímavostí Nikoly, je používání papíru, který mu věnoval jeho dědeček z Ústavu teorie informace a automatizace, na kterém od roku 2004 maluje své díla a bude na něj malovat do té doby, než mu zcela dojde.⁴¹

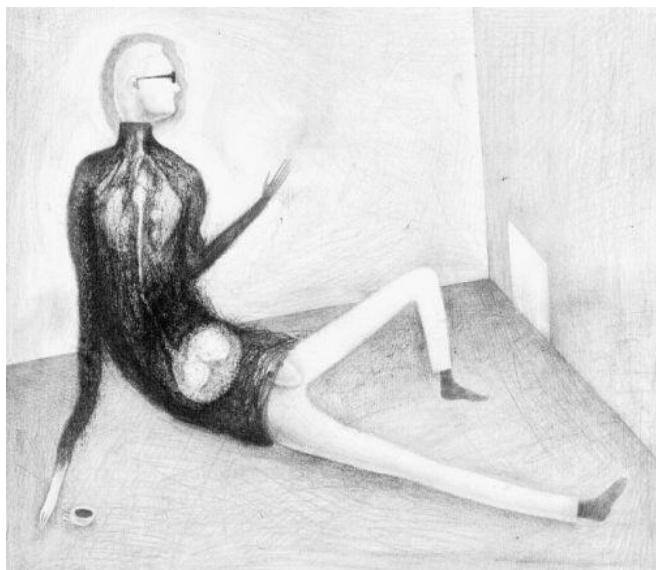
Obr. 6: Ukázka technických kreseb Jorinde Voights

Zdroj: <http://jorindevoigt.com/blog/?cat=47>

⁴¹ <http://www.artcasopis.cz/clanky/nikola-culik> (Dostupné 25. 7. 2014)

Obr. 7: Ukázka z výstavy Nikoli Čulíka Intimní požár

Zdroj: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/67070-nikola-culik-zalozil-intimni-pozar/>

3.4 Realizace kreseb

Když pracuji na počítači, nejradyji volím kresby tvořené vektorovou grafikou. Veškeré své náměty jsem kreslila, pomocí programu Adobe Illustrator, který je přímo pro tvorbu ilustrací, log a jiných obrázků určen. Kreslila jsem v něm speciálním vektorovým perem a různými deformačními nástroji, vznikaly tak hlubší a zajímavé tvary. V některých námětech jsem použila i nástroj zrcadlení, vytvářející obličej nebo tělo zvířete.

Ráda používám drobnou linku, působí na mě příjemně, někdy ovšem přidám na tučnosti tahu, kde je potřeba podtrhnout výraz a zvýraznit hloubku kresby, abych tak odlišila některé konstruktivní části kresby. Jako podklad, volím bílou barvu, jelikož mé kresby na nich působí čistě a jednoduše, o což mi jde.

Barevnost jsem zvolila v třech barvách, zelené, oranžovo-hnědé a černé. Všechny tyto barvy jsem použila z vzorníku pantone coated barev. Vybarvila jsem tak jen některé části, aby dílo v nás vyvolalo více energie a všimli si tak částí, které by v kresbách zanikly. Barevnost kreseb vytváří přírodní dojem, kterým jsem se chtěla vrátit až do dob pravěku, kdy lidé používali jen nahnědlé rudky a okry. Zelená barva pro mě značí barvu zeleně stromů a krásně ladí k oranžovo-hnědé barvě. Ta je mou nejoblíbenější barvou. Černá linka vše dotváří a konturuje přesné a tvrdší linky, což na nás působí velmi elegantně s nádechem jemnosti.

Závěr

V práci s konceptem nedosáhneme samotného vrcholu, jelikož si musíme rozmyslet barvy, myšlenky a pocity, které do celého návrhu vkládáme, techniku a kreativitu, díky ní se můžeme jediné jako ilustrátoři v tomto světě prosadit. Mě tato tvorba pomocí konceptů a dokončovací fáze kreseb napomohla k samému uvědomění si, co vlastně od své tvorby mohu čekat a k jakým zvláštnostem pomocí surrealistického konceptu došlo, jak mohu hlouběji přemýšlet o tomto tématu. Nezastavuji se pouze u kresby, ale na pomezí mezi, myšlenkou a knihou, což vytváří propojení. Propojení, s kterým můžeme pracovat dále nejenom my, ale zapojí se i samotný divák. Dospěla jsem k názoru, že práce ilustrátora je velice náročná. Obzvláště, když kresbu spojujeme s nějakým uměleckým směrem a snažíme se vystihnout jeho abstraktní formu. Musíme do těchto konceptů zapojovat hlavně mozek a vkládat do nich mnohem více pocitů.

U své teoretické části jsem zmínila také kapitulu surrealismu, která byla pro mě velmi motivující v oblasti některých autorů a jejich děl. Samotná válečná doba hlavně českých surrealistů byla velmi krutá, jelikož svobodný výjev pomocí umělecké činnosti byl velmi přísně hodnocen, až donutil mnoho umělců odejít do exilu.

V ostatních kapitolách jsem si dovolila shrnout ty nejzákladnější body, které se týkají ilustrace a knihy. Je až úctyhodné, kolik let trvání ustála kniha až do tohoto století. Uvedla jsem zde veškeré postupy mé práce a přemýšlení nad kresbami. Na závěr jsem rozvinula, svou praktickou část v oblasti mého výzkumu, který mě posunul dál směrem k volné kresbě.

Seznam použité literatury

Monografická literatura:

- AMBROSE, Gavin a Paul HARRIS. *Grafický design: tisk a dokončovací práce*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011, 176 s. Základy designu. 176 s. ISBN 978-80-251-2968-5.
- BRETON, André. *Nadja*. F.J.Müller, 1935. 144 s.
- FRONTISI, Claude. *Obrazové dějiny umění*. V Praze: Knižní klub, 2005, 515 s. ISBN 80-242-1457-1.
- HUXLEY, Aldous. *Konec civilizace, aneb, Překrásný nový svět*. Překlad Josef Kostohryz, Stanislav Berounský. Praha: Orfeus Szalai, 1993, 191 s. ISBN 80-855-2227-6.
- KLEE, Paul a Přeložila Anita PELÁNOVÁ. *Pedagogický náčrtník*. Vyd. 2., nezměn. Praha: Triáda, 2013. 73 s. ISBN 80-872-5683-2.
- KOČMAN, Jiří Hynek. *Médium papír*. Vyd. 3., dopl. Brno: Vysoké učení technické v Brně, nakladatelství VUTIUM, 2011, 87 s. ISBN 978-80-214-4342-6.
- KREJČA, Aleš. *Grafika*. Praha, 2010. 206 s. ISBN 80-744-2003-5.
- MRÁZ, Bohumír a Odborná spolupráce Marie ČERNÁ. *Dějiny výtvarné kultury. 4. vyd.*, V Idea servis 3. vyd. Praha: Idea servis, 2002. 197 s. ISBN 80-859-7039-2.
- ODEHNAL, Antonín. *Grafické techniky: praktický průvodce*. Brno: ERA, c2005, 111 s. ISBN 80-736-60067.
- PRICE, Matt. *Vitamin D2: new perspectives in drawing*. New York: Phaidon Press Inc., 2013. 351 s. ISBN 07-148-6528-1.
- SMITH, Ray a [z anglického originálu ... přeložili Petr Chmelař ... et]. AL]. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. 3., upr. vyd. Praha: Slovart, 2013. 352 s. ISBN 80-739-1482-4.

- TRŘEŠTÍK, J and WITTLICH, P. *Catalogue Alfons Mucha: collection I.* Mucha Trust, 2006
- TWEMLOWOVÁ, [Alice a Z anglického originálu přeložila Kateřina CENKEROVÁ]. *K čemu je grafický design?*. V Praze: Slovart, 2008. 256 s. ISBN 80-739-1027-6.
- WIGAN, Mark a [překlad Tereza CHOCHOLOVÁ]. *Umění ilustrace: vizuální myšlení*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010. 176 s. ISBN 80-251-2970-5.

Elektronické zdroje:

- ARTMUSEUM. *Surrealismus* [online]. 26. 5. 2008[cit 2014-28-6]. Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=105>
- ARTMUSEUM. *Max Ernst* [online]. 16. 6. 2008[cit 2014-28-6]. Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=117>
- ARTMUSEUM. *Toyen* [online]. 17. 4. 2004[cit 2014-14-6]. Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=421>
- BOTOVÁ, Veronika. *Makety a skici: tak vznikaly knihy v dobách knihtisku* [online]. 4.3.2013[cit 2014-10-5]. Dostupné z: <<http://muzeum3000.nm.cz/zajimavosti/makety-a-skici-tak-vznikaly-knihy-v-dobach-knihtisku>>
- Breton, André. *Manifest Surrealismu, Sen, vize s skutečnost* [online]. 1996 Převzato z časopisu Analogon.[cit 2014-25-4]. Dostupné z : <<http://www.ceskaliteratura.cz/dok/msur.htm>>
- BŘEZINA, David. *Open-ended 2: Jorinde Voight* [online]. © 2011[cit 2014-15-3]. Dostupné z: <<http://emamelemaso.cz/2011/03/>>

- DRUŽINOVÁ, Jana. *Surrealismus v Čechách*[online]. © 1999-2014[cit 2014-5-6]. Dostupné z : <<http://www.francieinfo.cz/cz/uvod/kultura/cesi-ve-francii/?action=article&id=252>>
- KRPA PAPER. *Stručně o výrobě papíru*[online]. 2014[cit 2014- 18-5]. Dostupné z: <<http://www.krpa-paper.cz/cs/o-papiru/vyroba-papiru>>
- KRYNEK, Ondřej. *Největší obrazy Paula Klee v Tate Modern*[online]. 23. 11. 2013[cit 2014 -23-4]. Dostupné z: <<http://www.designmagazin.cz/umeni/45444-nejvetsi-obrazy-paula-klee-vystaveny-v-tate-modern.html>>
- MATUŠEK, Michal. *Co je pergamen a jak se vyrábí* [online]. 14. 9. 2014[cit 2014-10-3]. Dostupné z: <<http://www.citarny.cz/index.php/knihy-lide/historie-a-knihy/historie-knihy/4591-co-je-pergamen-a-jak-se-vyrabi>>
- NAJDISE. *Význam barev*[online]. © 2014[cit 2014-28-5]. Dostupné z: <<http://vyznambarev.najdise.cz/>>
- OFICIÁLNÍ WEBOVÉ STRÁNKY LOUISE DESPONT. *Louise Despont-Bio/CV* [online]. ©2014[cit 2014-12-3]. Dostupné z: <<http://www.louisedespont.com/>>
- REDAKČNÍ VÝBĚR. *Čínský knihtisk Pi-Šenga a počátky tištěné knihy* [online]. 25. 11. 2014 [cit 2014- 10-5]. Dostupné z:<<http://www.citarny.cz/index.php/knihy-lide/historie-a-knihy/historie-knihy/1551-knihtisk-pi-seng-gutenberg-pocatky-knihtisku>>
- REPORTÁŽE. *Papír a jeho předchůdce aneb u Egyptanů v Kuchyni*[online]. 11. 8. 2003[cit 2014-20-5]. Dostupné z: <<http://www.grafika.cz/rubriky/reportaze/papir-a-jeho-predchudce-aneb-u-egyptanu-v-kuchyni-134497cz>>
- WOHLMUTH, Radek. *Portfolio-Nikola Čulík* [online]. 8. 3. 2012[cit 2014-25-7]. Dostupné z: <<http://www.artcasopis.cz/clanky/nikola-culik>>

- YAU, John. *General Information, in the Crucible of Meaning* [online]. 6. 2. 2007[cit 2014-15-3]. Dostupné z:<<http://www.jorindevoigt.com/>>
- ZUMAN, František, ČCHU LEJ LEJ, HUNTER, Dard. *Ruční papír ve světě*[online]. 2014[cit 2014-16. 5]. Dostupné z:<<http://www.rpvl.cz/cz/rucni-papirna/rucni-papir-ve-svete>>

Seznam obrázků

Obr. 1: KLEE, Paul. *Pedagogický náčrtník*[online]. 1925[cit 2014-16-4]. Dostupné z: <bookstore.artmap.cz/cs/625-paul-klee-pedagogicky-nacrtnik-9788087256831.html> s 23

Obr.2: MASSON,André.*Dessin automatique*[online]. 1927[cit 2014-16-4]. Dostupné z: <<http://www.pinterest.com/pin/530228556103072342/>>s 25

Obr. 3: TOYEN. *The Shooting Gallery*[online].1940 [cit 2014-26-6]. Dostupné z: <<http://www.wikiart.org/en/toyen/the-shooting-gallery-xi-1940> > s 26

Obr. 4: Ukázka mého výzkumu pomocí mikroskopu, travina, fotografie vlastní práce

Obr. 5: Ukázka mého výzkumu pomocí mikroskopu, bavlna, fotografie vlastní práce

Obr. 6:VOIGT, Jorinde. *Grosse Melodie/Horizont*[online]. 2010 [cit 2014-20-7]. Dostupné z: <<http://jorindevoigt.com/blog/?cat=47>> s 30

Obr. 7: ČULÍK, Nikola. *Intimní požár*[online]. 19. 9 2009 [cit 2014-25-7]. Dostupné z: < www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/67070-nikola-culik-zalozil-intimni-pozar/> s 31

Obr. 8: Kresba, vlastní práce

Obr. 9: Kresba, vlastní práce

Obr. 10: Kresba, vlastní práce

Obr. 11: Kresba, vlastní práce

Obr. 12: Kresba, vlastní práce

Obr. 13: Kresba, vlastní práce

Obr. 14: Kresba, vlastní práce

Obr. 15: Kresba, vlastní práce

Obr. 16: Kresba, vlastní práce

Obr. 17: Kresba, vlastní práce

Obr. 18: Kresba, vlastní práce

Obr. 19: Kresba, vlastní práce

Obr. 20: Kresba, vlastní práce

Obr. 21: Kresba, vlastní práce

Obr. 22: Kresba, vlastní práce

Obr. 23: Kresba, vlastní práce

Obr. 24: Kresba, vlastní práce

Obr. 25: Kresba, vlastní práce

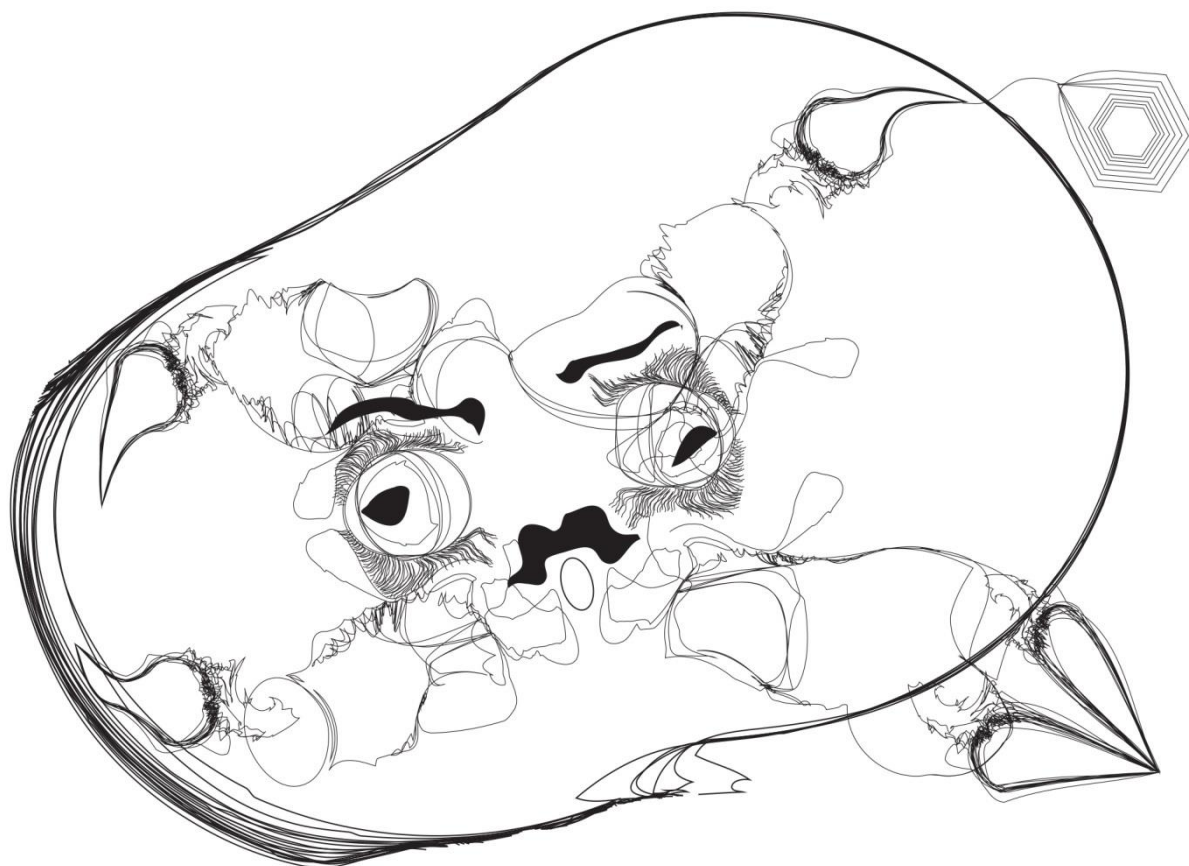
Obr. 26: Kresba, vlastní práce

Obr. 27: Ukázka vnitřku knihy, vlastní práce

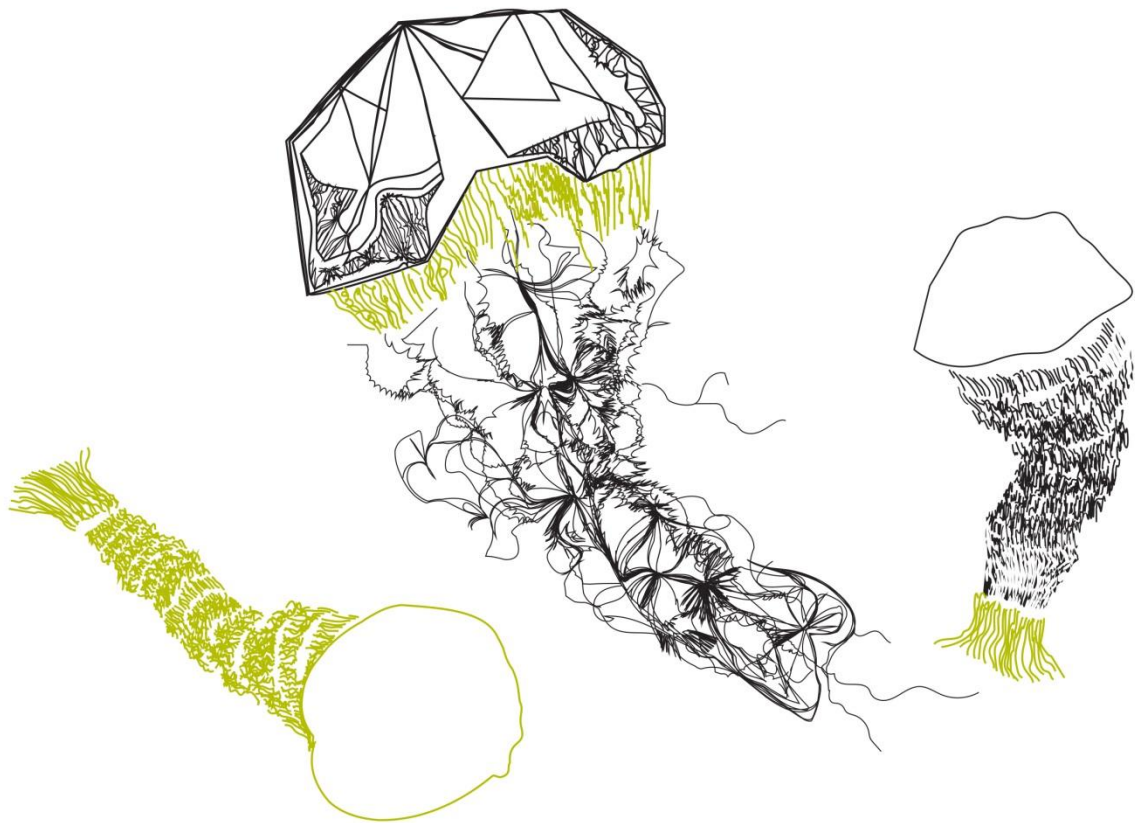
Obr. 28: Ukázka vazby knihy s Koptskou vazbou, vlastní práce

Ukázky obrázků

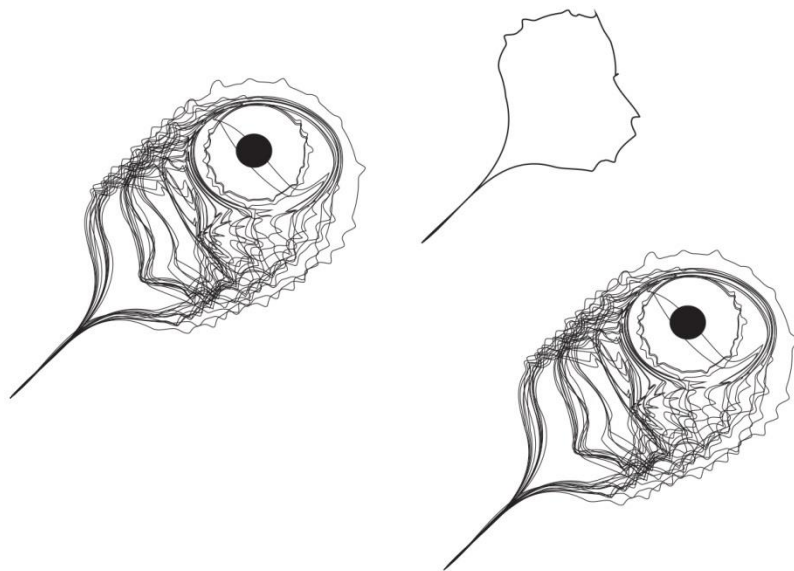
Obr. 8

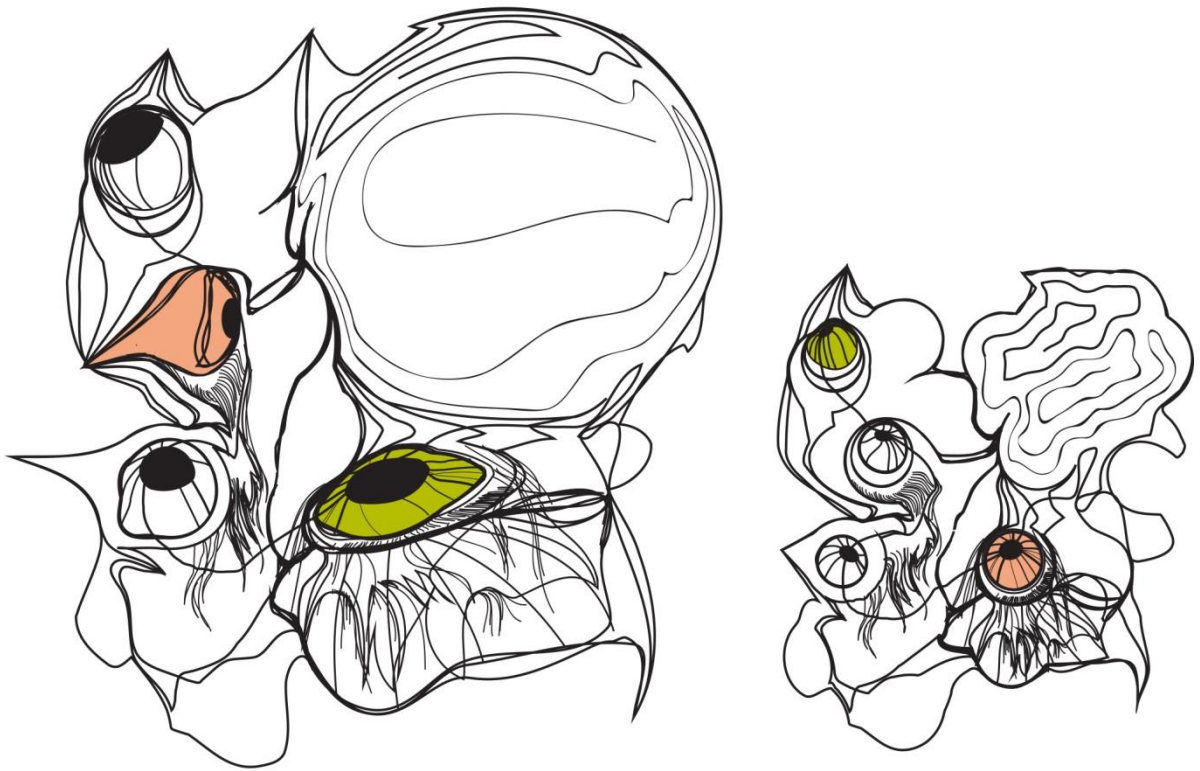
Obr. 9

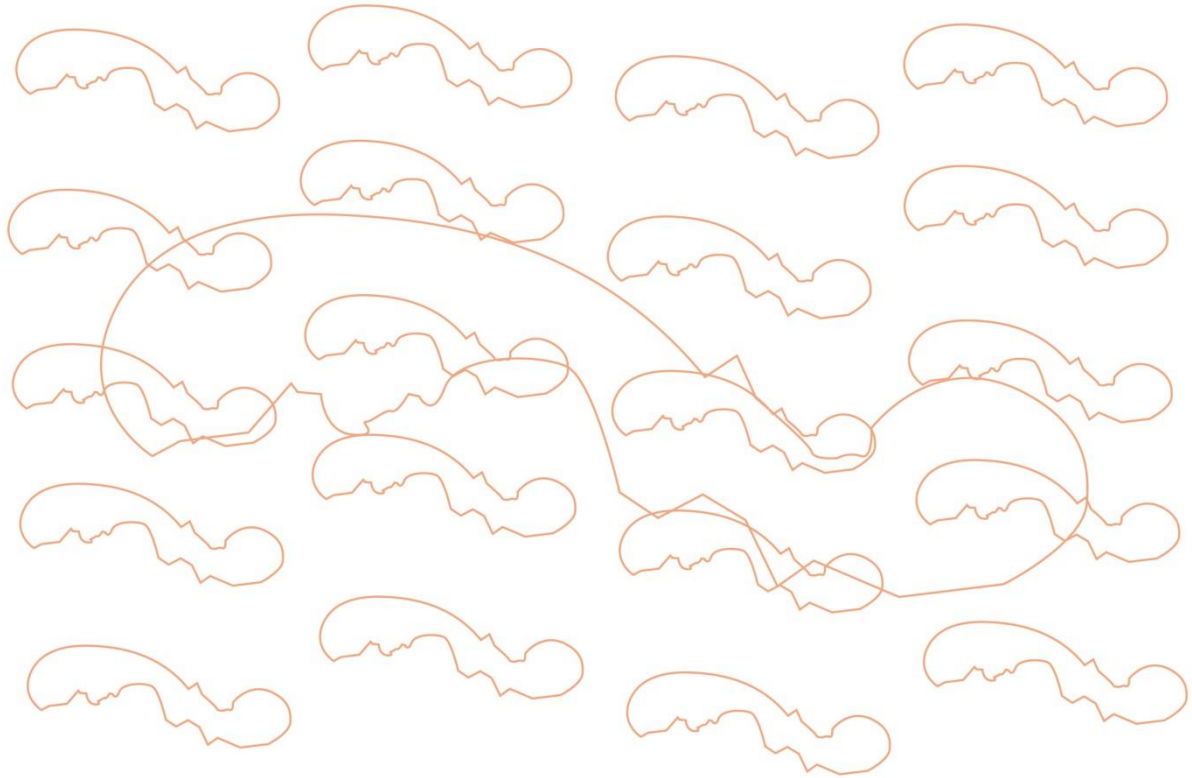
Obr. 10

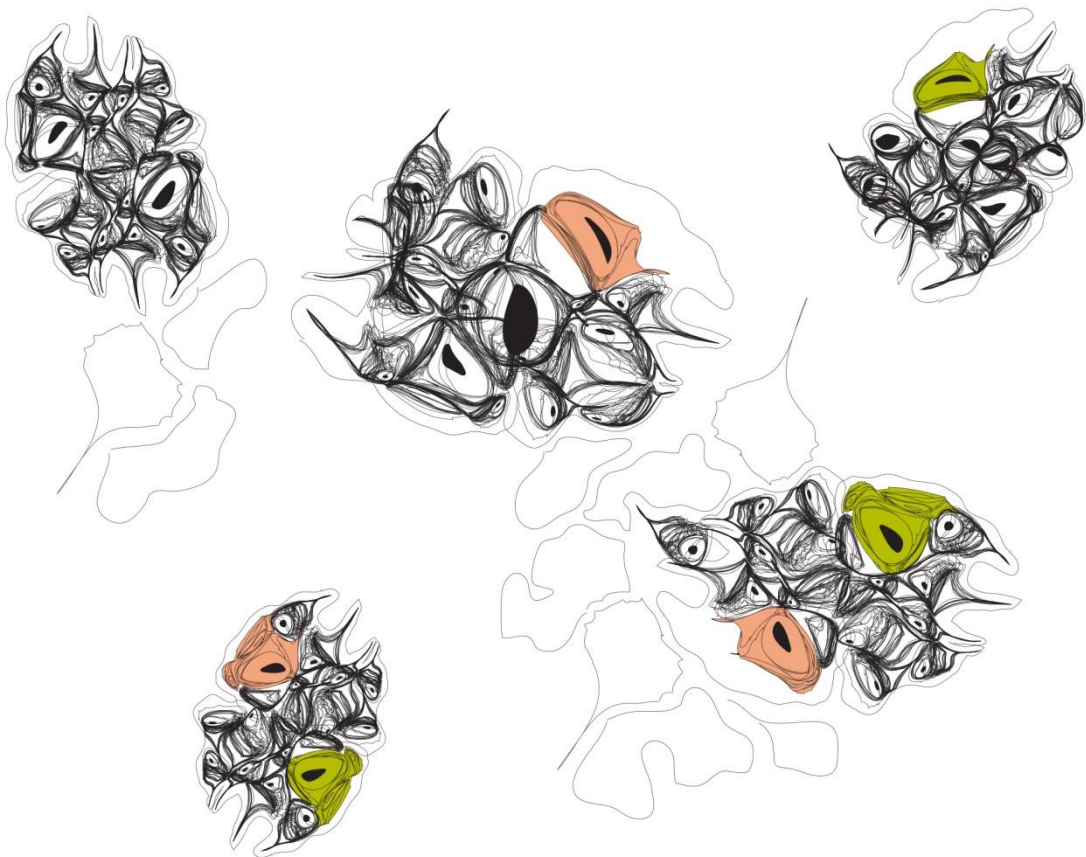
Obr. 11

Obr. 12

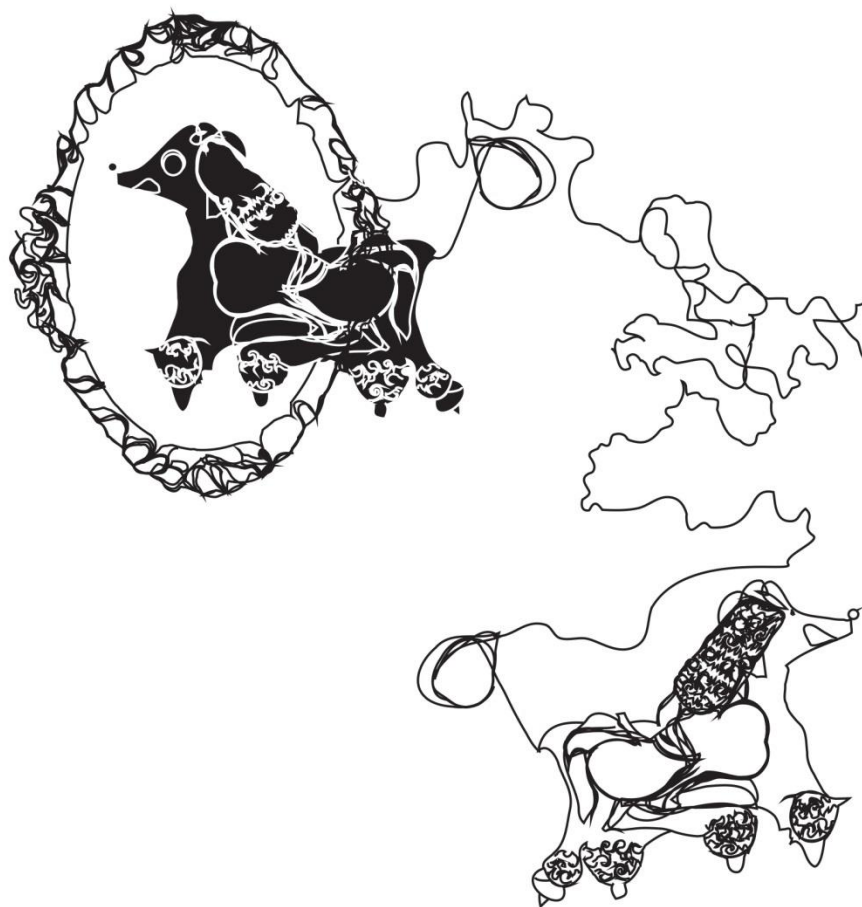
Obr. 13

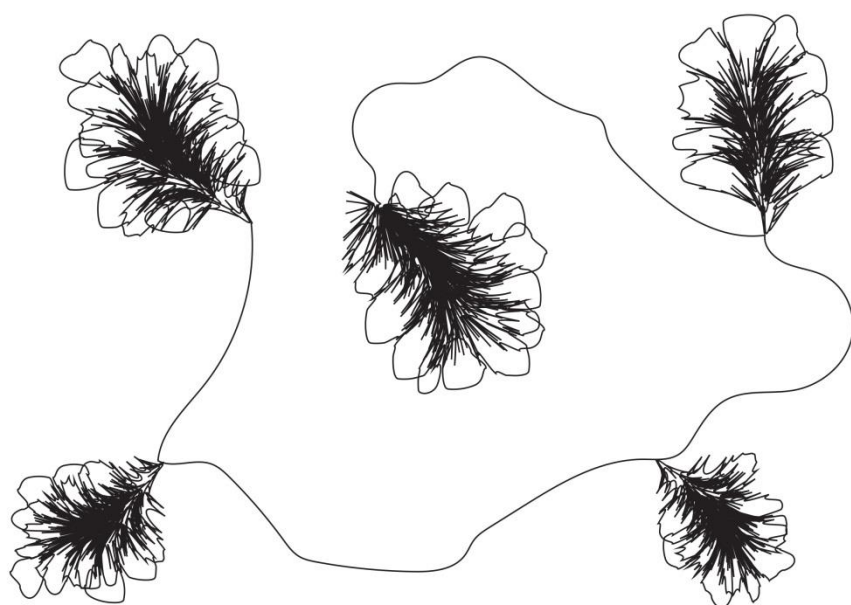
Obr. 14

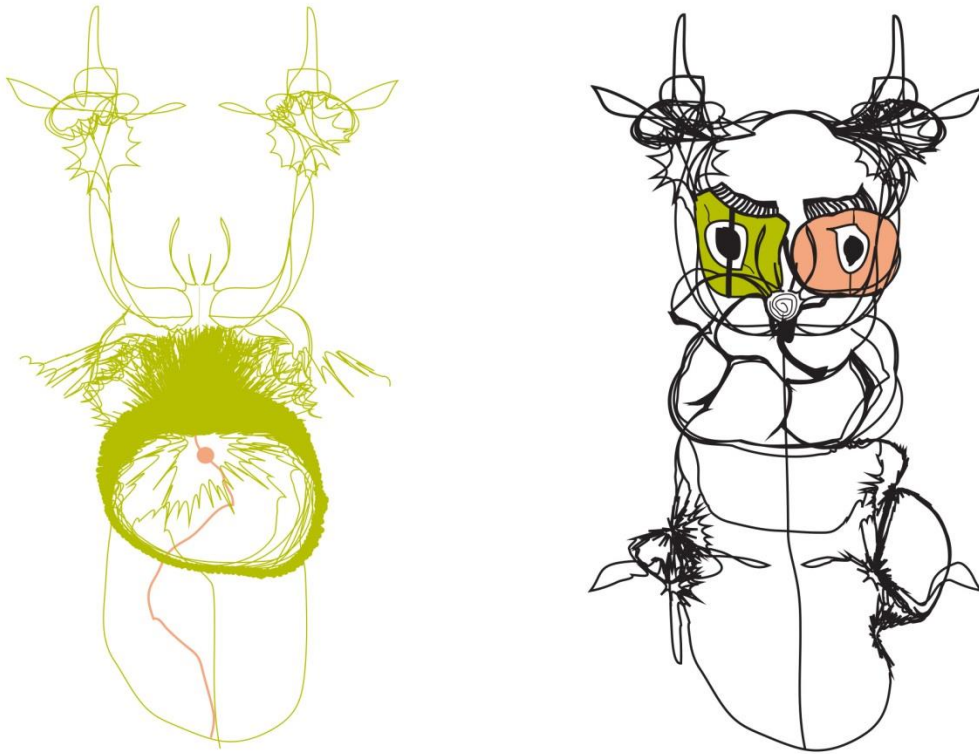
Obr. 15

Obr. 16

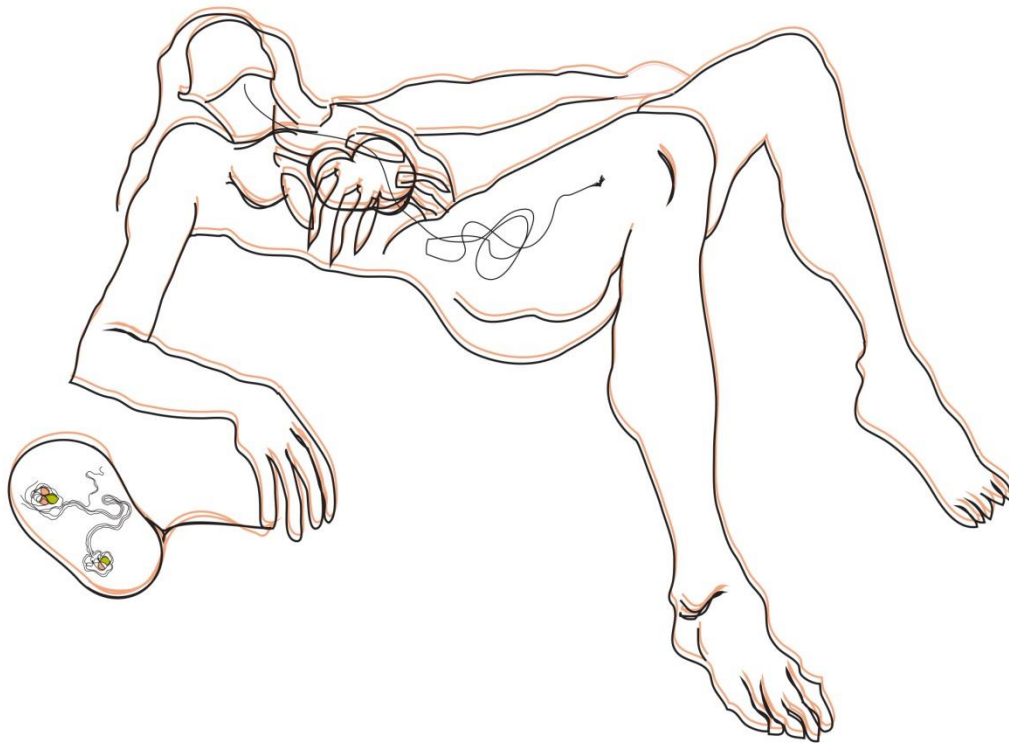
Obr. 17

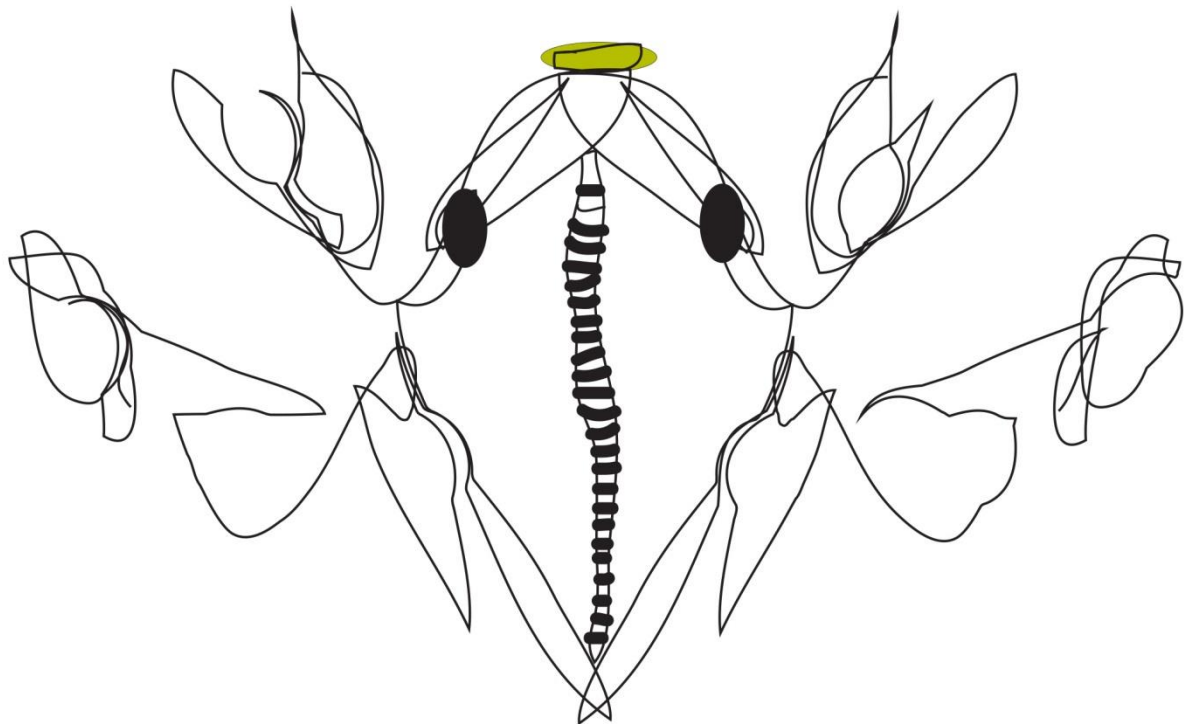
Obr. 18

Obr. 19

Obr. 20

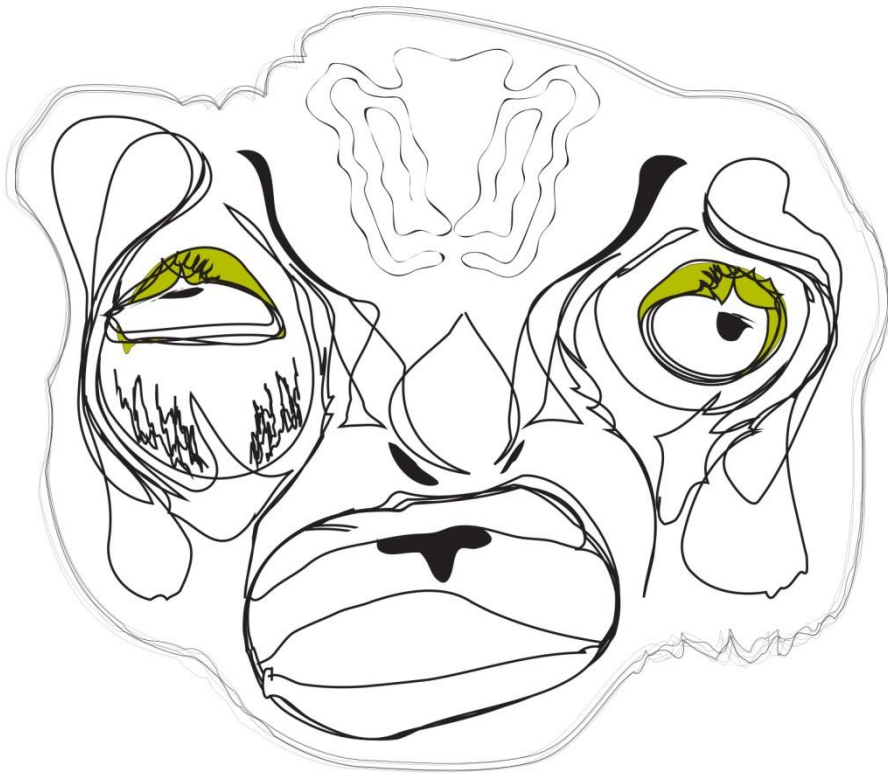
Obr. 21

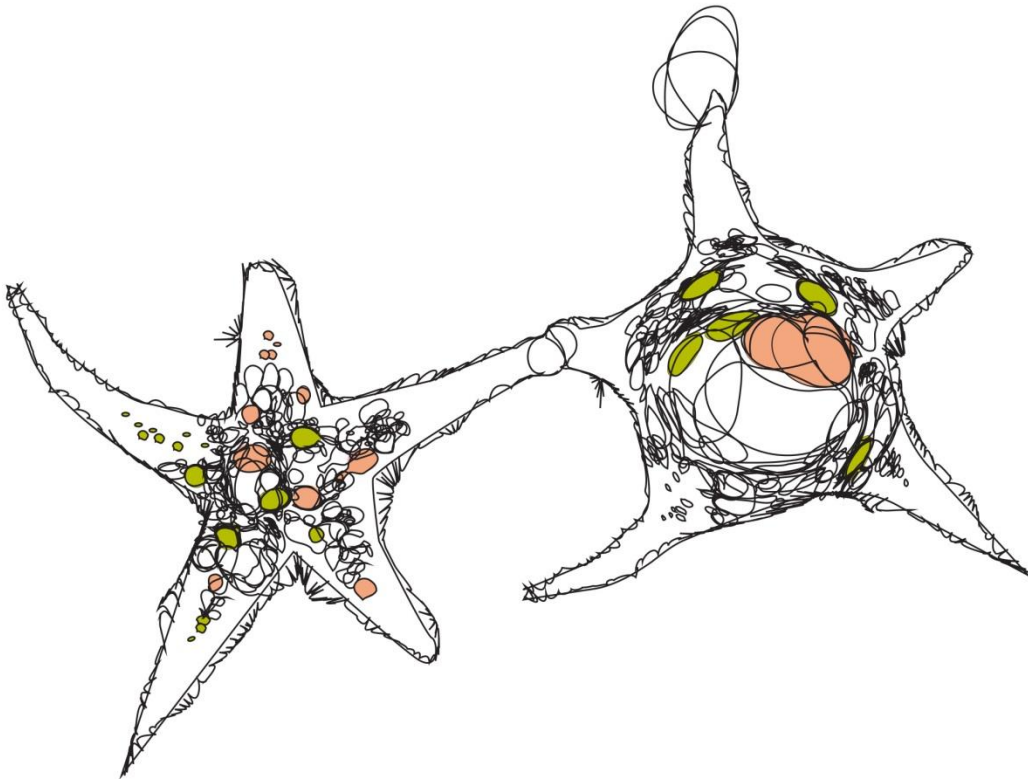
Obr. 22

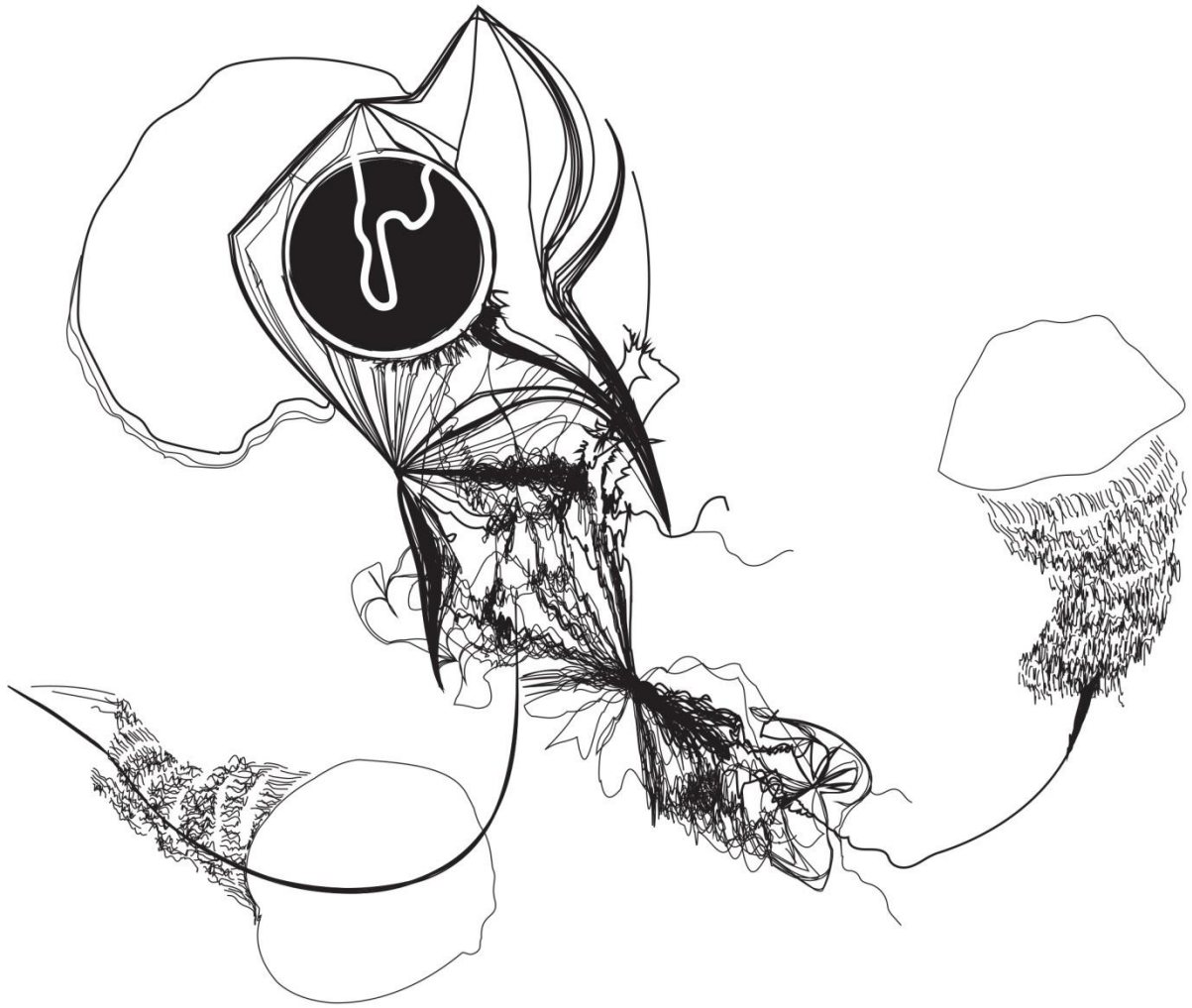
Obr. 23

Obr: 24

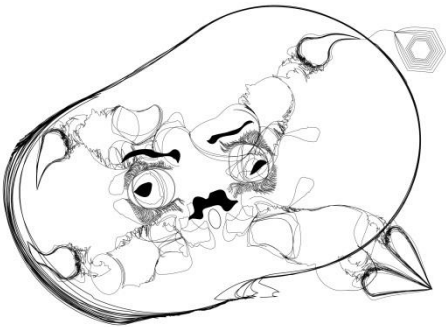
Obr: 25

Obr. 26

Obr. 27: Ukázka Knihy

<p>Váš název kresby:</p>	
<p>Váš pocit:</p>	<p>Vaše kresba:</p>

Obr. 28: Ukázka vazby knihy, Koptská vazba

